

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

Pienryhmätoiminnan ydintä luomassa

”Ollaan jossakin, sitten tehdään jotain, pidetään kavereitten kanssa hauskaa samalla ja se onki siinä.”

(5-luokkalaisen kommentti normaalista kerhokerrasta.)

Leeni Sorsa

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma 210 op

09/2010

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Koulutusohjelman nimi

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Leeni Sorsa	Sivumäärä 62 + 1
Työn nimi Pienryhmätoiminnan ydintä luomassa – ”Ollaan jossakin, sitten tehdään jotain, pidetään kavereitten kanssa hauskaa samalla ja se onki siinä.”	
Ohjaava(t) opettaja(t) Jukka Määttä	
Työn tilaaja ja/tai työelämäohjaaja Joensuun nuorisotoimen pienryhmätoiminta, Heikki Lehmus	
<h2>Tiivistelmä</h2> <p>Tein opinnäytetyöni Joensuun nuorisotoimen pienryhmätoimintaan, ja lähtökohtaisena ideana tutkimuksessa oli, tuoda pienryhmien poikien mielipiteitä esille liittyen kyseiseen toimintaan. Tutkimuksen tarkoituksena oli tutkia tavoitteiden merkityksellisyyttä poikien näkökulmasta. Mitkä tavoitteet osoittautuivat merkityksellisiksi ajatellen itse toiminnan ydintä, sitoutumista toimintaa kohden sekä millä toiminnan muodoilla on pojille eniten merkitystä?</p> <p>Lisäksi pyrin tutkimaan mahdollisia yhtymäkohtia näiden poikien henkilökohtaisten ja merkityksellisten tavoitteiden sekä pienryhmätoiminnassa yleisesti asetettujen tavoitteiden väliltä. Ja näiden yhtymäkohtien avuin pyrin rakentamaan selkeää pohjaa siihen, mille tavoitteille toiminta tulisi rakentaa. Sillä nämä yhtymäkohdat osoittavat niin ohjaajille kuin pojille merkitykselliset tavoitteet, ja ovat näin hyvä pohja siihen, mihin toiminnan ydin pyrkii, eli sosiaaliselle vahvistamiselle.</p> <p>Tein laadullisen tutkimuksen ja kohderyhmäni tutkimuksessa oli pienryhmätoiminnan pojat. Minulla oli teemoitettut yksilöhaastattelut, jotka suoritin kesällä. Minulla oli yhteensä haastatteluissa 12 poikaa, ja neljä eri pienryhmää. Pojat olivat 11–15-vuotiaita, niin pienluokilta kuin yleisopetuksesta. Analysoin tutkimuskysymykset ensin ryhmäkohtaisesti ja sitten tein näistä mahdolliset yhteenvedot.</p> <p>Koska tutkimus oli laadullinen ja kohdejoukossani oli hyvin erilaisia persoonia, on tutkimus tuloksia luettava varauksella. Mutta tutkimus osoitti kuitenkin selkeästi sen kuinka pojille ovat toiset asiat merkityksellisempiä pienryhmätoiminnassa kuin toiset, ja pojilla löytyy myös tavoitteita toimintaa kohtaan. Ei ole yhdentekevää mitä tai miten pienryhmissä toimitaan. Pari tavoitetta nousi myös selkeämmin yli muiden tavoitteiden, kun pyrin etsimään yhtymäkohtia niin poikien henkilökohtaisista kuin pienryhmätoiminnan yleisistä tavoitteista. Kyseiset tavoitteet olivat; <i>mielekkään ja kehittävän toiminnan löytäminen ja kehittäminen</i> sekä ryhmässä <i>toimimisen oppiminen ja kehittäminen</i>. Ja nämä on hyvä huomioida toimintaa rakentaessa aina niin uudelle kuin vanhalle ryhmälle.</p> <p>Tutkimus siis pystyi antamaan hyötyä pienryhmätoiminnalle ja ohjaajille jatkoa ajatellen siinä määrin, että tutkimus osoitti nyt selkeästi todeksi mitä pojat kaipaavat toiminnalta ja mihin tavoitteisiin tulisi jatkossa panostaa, jotta voidaan yltää loppuihinkin tavoitteisiin. Tutkimuksella saatiin kuva siitä mikä pienryhmätoiminnassa on se merkittävin asia, pojat huomioon ottaen, jotta toiminta voisi ylipäättänsä toimia. Ja olla tätä kautta lähempänä taas sitä, mihin koko sosiaalinen vahvistaminen pyrkii.</p>	
Asiasanat: Erityisnuorisotyö, pienryhmätoiminta, sosiaalinen vahvistaminen, tavoite	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Name of the Degree Programme

ABSTRACT

Author Leeni Sorsa	Number of Pages 62 + 1
Title To creating the essence in small group activity – “Being somewhere, then doing something, having some fun with friends at the same time and that it is.”	
Supervisor(s) Jukka Määttä	
Subscriber and/or Mentor Youht action’s small group activity of Joensuu, Heikki Lehmus	
<h2>Abstract</h2> <p>I made my thesis in Youht action’s small group activity of Joensuu, and starting point for a study was bringing out small groups’ boys opinions about the activity. The purpose of this study was research goals significant leaning from boys point of view. Which goals turn out to be significant thinking about the essence of activity, commitment for activity and which form of activity are most significant for boys?</p> <p>I also try to research possible interest in common between these boys’ personal and significant goals and small group activity’s general goals. And take advantage of these interest in common I try to made straight basis for which goals activity should be build. Because these interest in common shows to leaders also as boys those significant goals, and that’s why are great basis where essence of activity try to gets, also known as social confirmation.</p> <p>I made a qualitative study and my target group in study was boys in small group activity. I had individual theme interview, which I done in summer. I interviewed all in all 12 boys, and four different smallgroup. Boys were 11-15 years old and they came from self-contained classes as also from normalclasses. First I analysed my research questions by analysing all small groups and then I made possibles summaries.</p> <p>Because study was a qualitative and in my target group has lots of different persons so it has to be little bit suspicious by reading results from study. But study clearly shows how some things are more significant than the others in small group activity and there also can be found goals for activity from boys. It’s not just the same what or how you act in small groups. A couple goal was clearly more important than the others, when I try to seek interest in common between as boys’ personal and as small group activity’s general goals. These goals were; <i>finding and acquiring a meaningful and a developing activity</i> as well as <i>learning and acquiring working as a group</i>. And it’s good to notice these while building activity always as newborn as old small group.</p> <p>The study could gave benefit for small group activity and leaders thinking about future, about showing now clearly established what boys wants from the activity and which goals should be invested in future, that there are able to achieve rest of the goals too. The study gave a view which is in small group activity the most meaningful thing, looking after boys, that activity could even work. And this way be closer again that, where hole social confirmation tries to get.</p>	
Keywords: Special youth work, small group activity, social confirmation, goal	

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ	2
ABSTRACT	3
JOHDANTO	5
1 NYRKILLÄ SILMÄÄN VAI TAPUTUS OLALLE?	7
1.1. ERITYISNUORISOTYÖ	8
1.2. PIENRYHMÄTOIMINTA – TOISESTA KORVASTA SISÄÄN, TOISESTA ULOS-KO?.....	9
1.2.1. Menetelmät apuna	13
1.2.2. Ryhmän sisällä.....	15
1.2.3. Ohjaajan rooli	16
1.2.4. Joensuun nuorisotoimen pienryhmätoiminta.....	17
2 MOTIVAATIO POHJAAMASSA TAVOITTEITA	19
2.1. TAVOITTEET	19
2.2. MOTIVAATIO	20
2.3. HALUT JA TOIVEET OHJAAMASSA PÄÄMÄÄRIÄ.....	22
3 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	25
3.1. MISTÄ KAIKKI SAI ALKUNSA?	27
3.2. AINEISTO	28
3.3. HAASTATTELUTILANTEET.....	29
3.4. LUOTETTAVUUS.....	32
3.5. TUSINASTA POIKIA NELJÄ TÄYSIN OMANLAISTA PIENRYHMÄÄ	33
3.5.1. Ryhmä 1. – ”Sekalainen seurakunta”	33
3.5.2. Ryhmä 2. – ”Porukassa tyhmyys tiivistyy”	34
3.5.3. Ryhmä 3. – ”Nyrkitkö alas?”	34
3.5.4. Ryhmä 4. – ”Tuunaajien kaksikko”	35
4 TUTKIMUKSEN ANALYYSIT	36
4.1. MITKÄ YHTYMÄKOHDAT PIENRYHMÄTOIMINNAN YLEISTEN JA POIKIEN HENKILÖKOHTAISTEN TAVOITTEIDEN VÄLILLÄ OVAT MERKITYKSELLISIÄ TOIMINNAN YDINTÄ AJATELLEN?.....	36
4.1.2. Yhteenveto.....	42
4.2. MITKÄ PIENRYHMÄTOIMINNAN TAVOITTEET OVAT MERKITYKSELLISIÄ TOIMINTAAN SITOUTUMISESSA?	44
4.2.1. Yhteenveto.....	49
4.3. MITKÄ PIENRYHMÄTOIMINNAN MUODOT OVAT POJILLE MERKITYKSELLISIÄ?	51
4.3.1. Yhteenveto.....	53
5 POHDINTA	56
5.1. MERKITYKSIÄ JA TULEVAISUUTTA AJATELLEN	57
LÄHTEET	60
LIITE 1. YKSILÖHAASTATTELUN RUNKO	63

Johdanto

”Katsoessani nuoria, näen että heillä on vielä edessään koko elämä. Elämä, jonka edessä voi lannistua, kun tarpeeksi monesti kaatuessaan ei enää jaksakaan nousta ylös. Tai elämä, jonka edestä voi taistella ylpeänä läpi, huolimatta taisteluhaavoistaan.”

Tein opinnäytetyön Joensuun kaupungin nuorisotoimen pienryhmätoimintaan ja juuri edellä mainitsemani sanat ovat se, mitkä minua ovat innostaneet työskentelemään pienryhmätoiminnassa. Toiminnassa jossa on nuoria, jotka tarvitsevat muita nuoria enemmän tukea ja opastusta tässä yhteiskunnassa, jonka normit ja säännöt määrittelevät kuinka meidän tulisi elää. Opinnäytetyöni tavoitteeni on saada poikien ääni kuuluviin pienryhmätoiminnassa, ja tavoittaa tutkimuksessa pojille merkityksellisiä asioita pienryhmätoimintaan liittyen. Ja tämän avulla mahdollisuutena löytää potentiaalisia kehityskanavia, joihin suunnata toimintaa, jolloin se huomioi mahdollisimman hyvin niin asiakkaat, eli nuoret kuin myös ohjaajat. Lopputyötarjous kyseiseen paikkaan oli kannattava sillä, motivaatiota löytyi ja halua saavuttaa jotain, enkä kaihda haasteita, joita tiesin työn tuovan. Lisäksi opinnäytetyöni suuntaaminen ennalta ehkäisevään työhön, ja huomioiden vielä itse asiakkaat, eli pienryhmän pojat, on erittäin tärkeä aihe tällä hetkellä ja kunnioitettavaa, myös itseltäni kaikki kunnioitus jokaista kohtaan, joka työtä heidän parissaan tekee.

Opinnäytetyöni on sidoksissa toiseen lopputyöhöni, projektiin, niin että jatkoimme samalla aihepiirillä. Näin saimme laajennettua kyseistä aihepiiriä toiminnassa ja ulospäin kyseisestä aihepiiristä enemmän tietoa. Projektissani tavoitteena oli kehittää pienryhmätoimintaan toimintamallit pienryhmien niin yksilö- kuin ryhmäkohtaisten tavoitteiden asettamiseen. Kehitin toimintamallit, joissa ryhmien kesken asetimme niin toiminnalle, sosiaaliselle kanssakäymiselle (pelisäännöt ryhmälle) sekä konkreettiselle toiminnalle tavoitteet. Ja lisäksi yksitellen, asetimme henkilökohtaisia tavoitteita toisella toimintamallilla. Nyt opinnäytetyö jatkaa matkaa pohtien tavoitteita ja niiden merkitystä toiminnassa. Mitkä yhtymäkohdat pienryhmätoiminnan yleisten ja poikien henkilökohtaisten tavoitteiden välillä ovat merkityksellisiä toiminnan ydintä ajatellen?

Mitkä pienryhmätoiminnan tavoitteet ovat merkityksellisiä toimintaan sitoutumisessa?
Mitkä pienryhmätoiminnan muodot ovat pojille merkityksellisiä?

Näiden tutkimuskysymysten avulla pyrin pohtimaan onko pienryhmätoiminnan kaltaisessa toiminnassa kuinka merkityksellistä asettaa kovinkaan abstrakteja tavoitteita tai tavoitteita lainkaan? Ovatko pienryhmän yleiset tavoitteet lainkaan merkityksellisiä itse pojille, eli voimmeko löytää näiden väliltä yhteyttä? Kuinka tämä yhteys ilmenee ja luo pohjaa sosiaaliselle vahvistamiselle? Löytyykö nuorten asettamien tavoitteiden sekä sitoutumisen välillä mitään yhteyttä? Tarkoittaen, että motivoiko kenties jonkin tavoite nuorella toiminnassa käymiseen vai onko tämä vain viikoittainen kerhoruutini? Mikä motivoi käymään pienryhmätoiminnassa ja mikä taas ei? Onko pienryhmätoiminnassa erityisesti jokin muoto pojille muita muotoja merkityksellisempi? Jokainen tutkimuskysymys nivoutuu hyvin yhteen ja tukee toinen toistaan, antaen siis vastauksissa tukea myös toisiin tutkimuskysymyksiin. Mietteet, joista tutkimukseni koostuu ja jota tietoa halutaan jakaa myös muille pienryhmätoiminnasta.

1 Nyrkillä silmään vai taputus olalle?

Emme varmaan kerinneet matkata kuin pari minuuttia kun pojat aloittivat takapenkillä kinastelun, sylkemisen, karkkien heittelyn toisten päälle ja sylkivät karkkeja suusta toistensa päälle. Takapenkiltä kuului niin valitusta kuin naurua. Sanoimme tästä pojille alkumetreillä mutta kaikki meni toisesta korvasta sisään ja toisesta ulos. Kun olimme matkanneet jonkin verran, niin meno vain jatkui ja sanoin pojille tästä idioottimaisesti touhusta ja pojat lopettivat hetkeksi toistensa kiusaamisen. Mutta jonkin aikaa kun olimme istuneet vain autossa, lähti taas sylkeminen, karkkien heittely yms. liikkeelle. Poikien juttujen taso oli taas lähinnä vain alapäähuumoria ja kaikesta väännettiin kaksimielistä. Pysähdyimme sitten hetkeksi tuulettumaan. (Ote pienryhmätöinnin kesäkerhon päiväkirjasta.) Poikien nimet ovat muutettu opinnäytetyöni päiväkirjaotteissa luottamussyistä.

Pienryhmätöinnissä voidaan nähdä olevan niin selkeitä kasvatuksellisia kuin lapsen/nuoren kehitykseen koskevia päämääriä ja myönteisimmät seuraamukset voida todeta varhaisen puuttumisen vaiheessa. Toiminnan pohjana on yksilön tukeminen, ja lisäksi pyritään toiminnan sekä tekemisen kautta saamaan yksilöille uudenlainen suhtautumistapa ympäristöön että itseensä. Luottamuksen lisääntyminen niin itseensä kuin muihin sekä tiettyjen roolien ja asenteiden poisriisuminen ovat yksi tärkeä osa kasvatuksellista ohjausta. (Harinen ym. 2008, 18.)

Erityisnuorisotyö ja varsinkin pienryhmätöiminta osana sitä, on merkityksellinen osa opinnäytetyötäni, sillä tutkimukseni on tehty Joensuun pienryhmätöiminnan poikien mielipiteitä kuunnellen. Luvun alussa, oli ote erään pienryhmän automatkasta kesäkerhokerralta, joka kuvastaa minkälaista työ pienryhmän poikien kanssa voi myös toisinaan olla. Lukiessa otosta voi tulla ajatelleeksi, että ajattelevatko nämä nuoret lainkaan mitään tavoitteita? Pohtivatko nämä nuoret miksi edes käyvät kyseisessä kerhossa, vai onko kerhossa käynti heille vain pelkkää ajanvietettä, ja kyky saada ohjaajille tunne joka toinen päivä, että teenkö minä turhaan kaiken työn, jos se kaikki valuu aina toisesta korvasta sisään ja toisesta ulos? Saako nuoreen sittenkin otteen edes takaoven kautta?

Teen opinnäytetyöni ensimmäisessä osuudessa lyhyen katsauksen ensin erityisnuorisotyöhön, sitten tarkemmin paneutuen tämän yhteen toimintamuotoon, eli pienryhmätoimintaan ja tämän toimintamuodon sisältämiin eri käsitteisiin, sekä esittelen myös Joensuun nuorisotoimen pienryhmätoimintaa. Lisäksi teoriaosuudessa määritelen tärkeimmät käsitteet sekä peilailen välillä käytäntöön saaden selkeämpää kuvaa itse siitä kuinka kaikki ”tavallisesti” käy.

1.1. Erityisnuorisotyö

Erityisnuorisotyö on sosiaalista työtä joka lähtee nuorten tarpeista. Työ pyrkii auttamaan ja tukemaan nuoria heidän ongelmatilanteissaan sekä auttamaan nuoria elämänhallinnan taidon löytämisessä. Erityisnuorisotyö pyrkii myös luomaan uusia toimintamalleja eri yhteistyötahojen kanssa. Kyseistä työtä harjoitetaan neljää eri muotoa, jotka ovat; henkilökohtainen tukitoiminta, verkkonuurisotyö, katutyö sekä pienryhmätoiminta. (Tiäksää, erityisnuorisotyö 2009.) Nuorilla jotka luokitellaan usein ”erityisnuorisoksi”, on niin sosiaalisia kuin psyykkisiä ongelmia. Ohjaajan näkökulmasta haasteellisia nuorten ominaisuuksia ovat muun muassa itsetunto-ongelmat, riippuvuuden tunteet, sopeutumisvaikeudet, realiteeteissa pysymisen vaikeudet, rauhattomuus, hermostuneisuus, herkkyys ärsyyntyä sekä kiinnostuksen puute yleisesti. (Harinen ym. 2008, 16.)

Erityisnuorisotyössä on kysymys yksilön kannalta siitä, että sen eri muodoin pyritään auttamaan ja tukemaan nuoria, jotka ovat syrjäytymisvaarassa tai jo syrjäytyneet jollakin tai useammalla elämän alueella. Nuoria pyritään kasvattamaan ja ohjaamaan ”yhteiskuntakelpoisiksi” sekä saada vastaamaan yhteisöjen normeja. ”Yhteiskuntakelpoisuudella” voidaan tarkoittaa muun muassa oppivelvollisuuden täyttämistä, koulutuksen hankkimista ja työelämään siirtymistä. Kun taas yhteisön normeja vastaamisella voidaan tarkoittaa muun muassa tietynlaista käyttäytymistä yhteisöjen kesken, eli ”oikeita” käytöstapoja. Erityisnuorisotyö on siis yksi pyrkimys vaikuttaa nuoriin ja heidän taitoonsa hallita omaa elämäänsä. Jo syrjäytyneestä nuoresta voidaan kyseisen työmenetelmän avulla saada niin sanottu yhteiskunnan normit täyttävä kansalaisyhteiskunnan jäsen.

nen ja nuori, joka tuntee hallitsevansa oman elämänsä sekä osaa tehdä itsenäisiä päätöksiä.

Erityisnuorisotyötä määritellään Nuorisolain (2006) sekä Lastensuojelulain (2008) mukaan. Yleisesti erityisnuorisotyötä tehdään Nuorisolain alaisuudessa, mutta osissa tapauksissa, joissa mennään jo lastensuojelun puolelle kuten avohuollon toimissa, myös Lastensuojelulaki määrittelee toimintaa. Petri Cederlöf (2009, 23–24) toteaa, kuinka Nuorisolaissa on määritelty, että nuorisotyön tulee olla nuorten elämäntaitoja vahvistavaa ja syrjäytymistä ehkäisevää työtä ja toimintaa. Toin tämän näkökulman Nuorisolaista esille, sillä erityisnuorisotyön kohteena olevat nuoret ovat juuri syrjäytymisuhkan alla tai jo syrjäytyneitä, ja kyseisessä työssä elämäntaitojen vahvistaminen on yksi tärkeimmistä osa-alueista. Ja kyseinen kohta, jossa määritellään ”syrjäytymistä ehkäisevää työtä ja toimintaa”, on myös tiiviisti liitoksissa erityisnuorisotyöhön, sillä pitkälti työn tavoitteena nähdään myös ehkäisevä työ.

1.2. Pienryhmätoiminta – Toisesta korvasta sisään, toisesta ulos-ko?

Pienryhmätoiminta on nuorisotyön metodi ja muoto, joka on aikojen saatossa vahvistanut asemaansa. Yleensä ryhmiä ohjatessa ajatellaan, että muun muassa koulutuksissa opitut teoriat ovat tie menestyksekkääseen ja toimivaan ryhmään. Mutta pienryhmien kanssa toimiessa voidaan nopeasti huomata, etteivät lainalaisuudet monestikaan päde kyseisessä toiminnassa. Jo ensimmäisen haasteen pienryhmätoimintaan luo se, että nuorisotoimen järjestettävä toiminta saatetaan leimata vain toiminnaksi, jossa niin sanotut nörtit ja hikarit käyvät. Nuoret saattavat pelätä, että heidän kovan jätkän leima katoaa jos he käyvät toiminnassa, joten tämä leimautumisen pelko nuorilla saattaa aiheuttaa jo ensimmäiset ongelmat ja huolenaiheet ohjaajalle. (Harinen ym. 2008, 9, 19.)

Pienryhmiä kootessa tulee pohtia tarkkaan miten kokoaa ryhmän. Mitkä ovat ne sosiaaliset taidot tai sosiaalisten taitojen puutteet, joita kussakin ryhmässä pyritään kohentamaan. Yleensä koulut ja opettajat ovat niitä henkilöitä, jotka löytävät mahdollisia nuoria pienryhmätoimintaan, sillä he toimivat nuorten kanssa päivät. Pienryhmässä

ideana ovat pienet ryhmä koot, jotka mahdollistavat sen, että jokainen yksilö kyettäisiin ottamaan huomioon henkilökohtaisine tarpeineen, sekä että ryhmäläiset kykenisivät hyvään vuorovaikutukseen keskenään. Pienryhmätoiminnan periaatteisiin kuuluu myös, että vilkkaammille nuorille ja vetäytyvimille on omat ryhmänsä, jolloin ei tulisi ongelmaa, että vilkkaammat nuoret vievät kaiken huomion ja vetäytyvät jäävät vain syrjään. Lisäksi jo nuoret, joilla on jo niin sanotusti liikaa ongelmia, eivät enää kuulu pienryhmätoimintaan. (Lallukka ym. 2009, 17–19.)

Sosiaalipsykologia on eritellyt ryhmän kehityksen viiteen eri osaan; *muodostumisvaihe* (forming), *kuohunta* (storming), *normeista sopimisen-vaihe* (norming), *suoritusvaihe* (performing) ja *päätösvaihe* (adjourning). Muodostumisvaiheessa on tarkoitus tutustua toisiinsa. Vaiheen katsotaan onnistuneen, kun ryhmä on luonut omat säännöt, tavoitteet sekä saanut oman identiteetin. Toisena kuohuntavaiheessa on ristiriitojen sekä erimielisyyksien kohtaaminen. Tässä tavoitteena on jokaisen yksilöityminen ryhmässä. Normeista sopimisen-vaiheessa ovat ryhmäläiset hyväksyneet ryhmäidentiteetin ja ryhmässä vallitsee tyytyväisyys ryhmää kohtaan. Ryhmän vuorovaikutus etenee sujuvasti, toiminta etenee perustehtävien mukaisesti ja ohjaajan tarkoitus on syventää yksilöiden ymmärrystä itsestään. Toiseksi viimeisessä vaiheessa, eli suoritusvaiheessa ryhmä on lujittunut hyvin yhteen ja sitoutunut toimintaan. Ohjaajan tarkoitus on lähinnä pystytellä taka-alalla, jolloin ryhmän toiminta toimii lähinnä omalla painollaan. Viimeisenä päätösvaiheessa ryhmän toiminta loppuu, joka ohjaajan tulee tehdä selkeäksi. Parhaimmillaan ryhmästä on muodostunut hyvin kiinteä ja luopumisen ryhmästä on vaikeaa. Toisaalta taas joskus lopettaminen on helpompaa, jos ryhmä koko on jo vähentynyt. (Lallukka ym. 2009, 23–25.)

Kokemukset pienryhmistä osoittavat sen, että kehityskaari on melkein aina vastaan edellä mainittua kehityksen teoriaa. Erityisesti, kun puhumme haasteellisista pienryhmistä. Ohjaajakokemuksissa on kuvattu, kuinka kaikki ryhmänkehityskaareen kuuluvat tapahtumat on mahdollista käydä läpi vaikka yhdellä kerhokerralla. Alussa ollaan varovaisia, joka muuttuu kuitenkin nopeasti koheltamiseksi. Eikä aika, joka itse toimintaan keskittymiseen kuluu ole pitkä, vaan sitten jo kerhokerta loppuu hämmennykseen ja kaoottisuuteen. Muun muassa normien luominen ja oman paikan löytäminen, jotka luovat turvallisuutta ryhmäläisille, jäävät haasteellisilla ryhmillä usein saavuttamatta. Vaan tämä prosessi, kun etsitään paikkaa ryhmässä, luodaan sääntöjä,

käydään jokaisen kerhokerran alussa läpi aina uudestaan ja uudestaan. Usein ryhmäläisten kesken, niin henkisen tai fyysisen väkivallan avuin. (Harinen ym. 2008, 28–29.)

Kun itse pohdin edellä mainittua ryhmän kehityskaarta ja reilua puoltavuotta, jonka ajan olen toiminut pienryhmissä mukana, niin nämä kaksi asiaa eivät täsmää täysin yhteen. Pienryhmissä (ainakin täällä Joensuussa) kehitys etenee muodostumisvaiheesta kuohuntavaiheeseen, joskus normien sopimis-vaiheeseen. Mutta yleensä näen sen niin, että ryhmissä tehdään askeleita edestakaisin näiden kolmen vaiheen kesken. Kuohuntavaiheita riittää ja eikä ryhmää voi sanoa, että se toimisi omalla painollaan ja ohjaaja kykenisi olemaan vain taka-alalla.

Ryhmistä yksilö saa psykososiaalista vertaistukea ja itsenäistyminen siis ryhmästä ei tapahdu yksin, vaan muiden kanssa. Toisiin ihmisiin liittyminen sekä osallisuus ovatkin yksilölle hänen perustarpeitaan ja hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä. Ryhmä on oiva reflektion väline yksilölle, ja näin kyky lisätä itsetuntemusta. Ryhmässä on mahdollisuus tulla kuulluksi, siellä voi kehittää vuorovaikutustaitoja ja tunteiden käsittelyä sekä käsitellä mahdollisia elämässään olevia vaikeita asioita. (Heikkinen ym. 2007, 70–71, 82.)

Nuorilla on tarve tulla hyväksytyksi vertaistensa parissa. Ja niin yksinäisten nuorten tukeminen kuin jengityneiden nuorten omien ajatusten esille tuominen, ovat nuorisotyön tehtäviä. Jengitymisessä on nimittäin vaarana, että nuori saattaa kadottaa niin sanotusti oman ajatusmaailmansa ja menee massan mukana. Nuoren elämässä on myös mukana monia eri yhteisöjä, jotka saattavat säilyä, mutta myös muuttuvat elämän mittaan. Yksilö tarvitsee ympärilleen näitä yhteisöjä, joilta saada muiden ihmisten arvostusta, jolloin voi myös kokea oman elämän olevan arvokasta. Nuorten yhteisöihin kuuluvat jengit ja nuorten jengiytyminen, vain monesti aiheuttavat ainoastaan ulkopuolisissa negatiivisia ajatuksia sekä konflikteja. Ja tämä on nuorisotyöntekijöille nuorten yksinäisyyden kanssa yksi suurimmista ongelmista, erityisesti poikien kanssa. Poikien elämässä, kun on rasittamassa tämä iänikuinen äijyyskamppailu, jossa maskuliinisuus mitataan koko ajan uudelleen ja uudelleen, jos aikoo pitää yllään kovan jätjän leimaa. (Harinen ym. 2008, 12–15.)

Pienryhmätoiminta on tavoitteellista, ja muun muassa onnistumisen kokemusten tuottaminen, ryhmätaitojen kehittäminen sekä vertaisryhmässä toimimisen tukeminen, ovat osa tätä tavoitteellista toimintaa. Myönteiset kokemukset, joita ryhmässä kokee, edesauttavat yksilöä kehittämään hänen itsetuntoaan sekä itsetuntemustaan, että ymmärtämään sosiaalista todellisuutta. Pienryhmätoiminnassa asetetaan tavoitteita niin yksilö- kuin ryhmäkohtaisesti, ja usein nämä liittyvät sosiaalisten taitojen parantamiseen. Asettamalla tavoitteet, pystytään mahdollisesti niin sanotusti tiivistämään ryhmää ja antamaan ryhmän toiminnalle merkitys. (Lallukka ym. 2009, 26–27, 29–32.) Joensuun nuorisotoimellakin ovat omat yleiset tavoitteet pienryhmätoimintaan, jotka tuon myöhemmin esille. Lisäksi toisessa lopputyössäni, projektissa asetimme siis kolmen eri ryhmän kanssa niin yksilö- kuin ryhmäkohtaiset tavoitteet. Tässä pidimme tärkeänä, että tavoitteet ovat juuri nuorten omia ja mahdollisimman hyvin tavoitettavissa, niin yksilöiden kuin ryhmien kohdalla.

Ryhmätoiminta tarjoaa aktiviteetteja muun muassa lapsille ja nuorille, jotka eivät saa tarpeellista tukea perheeltään heidän heikon taloudellisen asemansa vuoksi tai lastensuojelun tuki on myös taloudellisesti riittämätön, toteaa Heikkinen (2007, 21, 23–25). Syrjäytymisen ehkäisemisellä pyritään sopeuttamaan lapset sekä nuoret kouluinstituutioon, joka yhteiskunnassamme vallitsee. Kun puhutaan syrjäytymisen ehkäisystä, voidaan puhua kolmesta eri suojaavasta (mahdollistavasta) ankkurista; *spirituaaliset*, *psykologiset* ja *sosiaaliset* ankkurit. Spirituaalisista ankkureista puhuttaessa, tarkoitetaan koossa pitäviä voimia, eli yksilö kokee johdonmukaisuutta, luo elämään järjestyttä, tarkoituksen tunnetta sekä yhteyttä toisiin ihmisiin. Kyseisillä ankkureilla tarkoitetaan myös tukirakenteita, jotka auttavat yksilöä liittymään ja kuulumaan erilaisiin instituutioihin, jolloin yksilö pääsee kysymään itseltään: ”Kuka minä olen?”. Psykologiset ankkurit auttavat vahvistamaan yksilön selviytyvyyttä, ja tähän liittyen, muun muassa itsearviointin sekä itseluottamuksen kehittämistä. Kyseisessä ankkurissa on myös kyse siitä, että lapsi tai nuori saa tuekseen luotettavan aikuisen, johon tukeutua. Sosiaalisilla ankkureilla tarkoitetaan yksilön lähiympäristöä. Yksi tärkeä sosiaalinen ankkuri on aikuinen ihminen lapsen tai nuoren ympäristössä, joka ehdoitta on kiinnostunut hänen elämästään ja antaa huomionsa. Yksilön sosiaalinen hyvinvointi syntyy muun muassa pysyvyydestä, turvallisuudesta, varmuudesta ja ennen kaikkea toivosta tulevaisuutta ajatellen.

1.2.1. Menetelmät apuna

Maan kamarallakin huomasi heti kun ryhmän jakoi että Roni osasi taas ilman Niiloa käyttäytyä todella hyvin. Ensin hän kävi suutuspäissään metsässä kävelemässä, mutta tämän jälkeen tuli minun ja Karin kanssaan mielellään syömään. Turo taas sillä välin juoksenteli varoituksista huolimatta ja kompastui, jonka jälkeen lähinnä säikähdyksestä itku pääsi. Mutta kun Turokin sai sitten ruokaa, niin koko kompastuminen jo unohtui. Samalla tavoin Niilokin käyttäytyi taas aivan eri tavalla ilman Ronia. Oli iloinen ja ystävällinen. Niilo yritti opettaa minulle leipäkivien heittoa, missä itse hän oli hyvä ja huomasi että hän piti siitä että vuorostaan hän sai yrittää opettaa jotain. (Ote pienryhmätoiminnan päiväkirjasta.)

Pienryhmätoiminta perustuu merkittävästä seikkailukasvatukseen, jonka perusta on kokemuksellisen oppimisen prosessi. Seikkailukasvatuksen toiminta ja toiminnan reflektointi luovat mahdolliseksi uudet ajattelu- ja toimintatavat, sekä mahdollistavat yksilön muutoksen katselevasta objektista itse aktiiviseksi subjektiksi. Seikkailukasvatuksessa tärkeimpänä voidaan pitää oppijan saamia kokemuksia ja elämyksiä, joita reflektoiden ja uusia merkityksiä luoden, oppija luo uutta tietoa, kokeilee uutta tietoa uudessa toiminnassa ja näin tuottaa taas uusia kokemuksia. Seikkailukasvatuksen piirteitä ovat haastavuus, yllätyksellisyys ja poikkeavuus, jotka turvallisella tavalla ovat luomassa oppimista motivoivia jännitteitä. Mutta motivoituminen oppimiseen sekä uusien mahdollisuuksien huomaamiseen edellyttävät sitä, että tarve oppimisesta tunnustetaan. Seikkailukasvatuksessa opitaan taitoja, jotka voidaan jakaa kolmeen eri osaan: *kovat taidot*, *pehmeät taidot* ja *metataidot*. Kovista taidoista puhuttaessa tarkoitamme taitoja, jotka ovat helposti mitattavissa, esimerkiksi solmujen sitominen, kasviksien pilkkomien ja muu konkreettinen toiminta. Pehmeät taidot ovat liitoksissa kognitiiviseen toimintaan ja myös niin mitattavissa, näitä ovat esimerkiksi kasvien kypsennysajan arviointi ja tarkkaavaisuus muun muassa navigoidessa. Viimeisenä ovat metataidot, jotka ovat taas taitoja, joita on vaikeampi mitata, sillä ne liittyvät asioiden ja kokemusten yhteen liittämiseen ja soveltamiseen. Tästä esimerkkinä kyky soveltaa kokemuksia sekä opittuja asioita omaan arkeen. (Kivelä & Lempinen 2009, 18–22, 65–66.)

Pienryhmissä yksi tärkeä tavoite ohjaajilla on saada nuoret niin sanotusti avautumaan omista asioistaan ja ilmaisemaan itseään. Ja jotta tämä toteutuu, on tiedettävä, ettei nuorten ole helppo aina puhua itseensä liittyvistä asioista tai joskus puhua yli-päättänsä. Siksi tietyillä toiminnoilla voidaan edesauttaa tätä. Esimerkiksi kahden ohjaajan mallissa ajatuksena on, että toinen ohjaajista keskittyy itse toiminnalliseen tekemiseen ja toinen ohjaajista pyrkii löytämään tilanteita, joissa saisi henkilökohtaisia keskusteluja aikaan nuorten kanssa. On erilaisia toimintaolosuhteita ja – menetelmiä ja näitä käyttäessä tulee muistaa, että tietyt toimintamenetelmät eivät aina toimi jokaisessa ryhmässä, jokaisen yksilön kanssa. (Harinen ym. 2008, 62–65.)

Pienryhmätoiminnassa on todettu muun muassa pari toimivaa menetelmää, joissa nuorten on huomattu olevan helppo avautua puhumaan. Ruokailu ja yhteiset ateriat ovat yksi tällainen menetelmä, jolla on huomattu ensinnäkin olevan rauhoittava vaikutus. Se sitoo ryhmäläiset pakostakin yhteen sekä samalla kun syödään, tulee jutustelua, ikään kuin vahingossa. Myös itse ruoanlaitto on yksi toiminta, missä voidaan saada aikaan hyviä keskustelujakin, mutta tulee muistaa vain, että toiminta on hyvin organisoitu ja kaikille on tekemistä. Toinen toimiva rauhoittava menetelmä, joka saa monesti pojat jutustelemaan on nuotio ja esimerkiksi makkaran paisto nuotion ääressä. Tuli luo yhtenäisyyttä ja turvaa ja toiminnallisuutta tilanteeseen lisää puiden sytyttely, puiden lisääminen nuotioon sekä makkaratikkujen veisto. Nuotio ympärillä on monesti mukavaa aikaa pienryhmän poikien kanssa, jossa opitaan niin erätaitoja kuin saadaan aikaan hyviä keskusteluja. (Harinen ym. 2008, 65–66, 70–73.)

Sosiaalinen vahvistaminen määritellään syrjäytymisen ehkäisemiseksi, mutta muun muassa nuorten kohdalla työ kohdistuu paljolti ennalta ehkäisyyn, jolloin elämäntaitoja pyritään parantamaan (Sosiaaliportti 2009). Erityisesti nuorten sosiaalinen vahvistaminen voidaan käsittää ennalta ehkäisevän työn ytimeksi, sillä se tarkoittaa nuorille suunnattuja toimenpiteitä elämäntaitojen parantamiseksi ja syrjäytymisen ehkäisemiseksi. Toin tämän käsitteen vielä esille menetelmien kohdalla, sillä se on merkittävä ennalta ehkäisevän työn menetelmä ja erittäin merkittävässä osassa minun läpi minun opinnäyteyöni, sillä sosiaalinen vahvistaminen on pienryhmätoiminnan ydin ja tutkimuksessani pyrin luomaan tälle pohjaa.

1.2.2. Ryhmän sisällä

Pojat olivat aamupäivän tappelun jälkeen sovussa ja hyvillä mielin. Varmaan pojilla oli jokin että aamusta piti vielä purkaa paineita ja ryhmän tuli hiljalleen muotoutua kasaan ilman Leeviä, jonka poissaolo aiheutti selkeästi erilaisen, rauhallisemman ryhmädynamiikan. Kun ajelimme lautalla, halusivat Severi ja Perttu vetää lauttaa, lisäksi meillä oli poikien kanssa melkein koko lauttamatkan keskustelut urheilusta ja lähinnä jalkapallosta. Pojat myös totesivat että mukavinta oli vajjeriliuku sekä korikiipeily sekä että päivä oli ollut muutenkin mukava. (Ote pienryhmätoiminnan kesäkerhon päiväkirjasta.)

Ryhmädynamiikka on kaikille ryhmille ominainen jokaisessa ryhmän olemassaolon vaiheessa sekä tilanteessa oleva sisäinen voima. Se näyttäytyy niin erilaisina valta-, normi-, tunne- ja viestintärakenteita, joka ohjaajaan suuntautuu myös usein vastustuksena tai puolustautumisena. Vastarintaa voi esiintyä ryhmässä, kun yhteisesti sovitut tavoitteita tai tehtäviä ei halutakaan saavuttaa. Vastarintaa esiintyy myös muun muassa riippuvuutena, vastakkainasetteluna, tehtävien välttelynä, ihmissuhteiden pelaamisella tai viihtyvyyden ja ristiriidattomuuden hakemisena. Ristiriitoja esiintyy ryhmissä, kun muun muassa erilaiset arvot, tavoitteet ja toimintatavat kohtaavat. Eikä tule ajatella, että nämä ristiriidat olisivat vain negatiivinen asia, vaan niiden ratkomisen avoimesti ja kriittisesti, vaikuttaa monesti ryhmään myös positiivisesti. (Kivelä & Lempinen 2009, 37–38.)

Pienryhmät ovat täynnä *erilaisia oppijoita*, mutta ohjaajan on otettava vastaan jokainen sekä huomioitava jokainen tämän omien henkilökohtaisien ominaisuuksien mukaan. Ryhmän jäsenillä voi ilmetä muun muassa erilaisia oppimisvaikeuksia kuten; kielellisiä erityisvaikeuksia, hahmottamisen vaikeuksia, tarkkaavaisuuden ja toiminnan ohjauksen vaikeuksia tai motorisia erityisvaikeuksia. Lisäksi oppimisvaikeus voi tulla ilmi myös kehityksellisenä vaikeutena, älyllisenä kehityksenä, psykososiaalisena tai sosiaalisina ongelmina. (Kivelä & Lempinen 2009, 45.)

Toin esille nämä kaksi käsitettä sekä otteen kesäkerhon päiväkirjasta, sillä tutkimuksessani myöhemmin voi huomata, kuinka niin haastattelujen vastauksissa kuin havainnoiden toimintaa, nämä ovat merkittävässä roolissa. Ryhmädynamiikka antaa osan juuristosta pienryhmätoiminnan toimivuudelle, kun taas nämä erilaiset oppijat, ovat sitä luomassa. Otteesta tulee ilmi kuinka ryhmästä yhden jäsenen lähteminen on laittanut vireille muutoksen ryhmän käytöksessä parempaan suuntaan. On siis todellakin joskus kannattavaa miettiä joidenkin yksilöiden kohtaloa ryhmässä. Sillä joskus joillekin parempi vaihtoehto on jokin henkilökohtainen tukitoimi, sillä heidän läsnäolonsa pienryhmätoiminnan kaltaisessa toiminnassa, vain niin sanotusti pilaa toistenkin mahdollisuutta saada siitä mitään irti.

1.2.3. Ohjaajan rooli

Pienryhmissä on tuttua se, että kun ohjaaja pyrkii katsomaan tulevaisuuteen, odotukseen, että työllään olisi jokin merkitys. Kun taas, pojat elävät tilanteissa ja kerhokerroilla asenteella ”tässä ja nyt”. Säännöt, jotka on luotu toimintaan, mietityttävät ohjaajia jokaisen kerhokerran jälkeen, sillä usein käy, että näitä ei lainkaan noudateta tai noudatetaan harvoin. Pienryhmien toiminnan ohjaajilla on tiedossa, ettei ole ollenkaan ennen kuulumatonta, että kaikki suunniteltu kerhokerralle tulee muuttua. Ohjaajan tulee ollakin kärsivällinen sekä osata käyttää niin sanottujen tilannetuntosarvia suunnitellessa kerhokertaa. Ohjaajalta vaaditaan joustavuutta ja joskus ei ole muuta vaihtoehtoa, kun jo valmiiksi suunniteltu kerta ei tule toimimaan syystä tai toisesta, niin luottaa intuition tai tehdä jotain, mitä on jo joskus aiemmin kokeillut toiminnassa. Tulee myös muistaa, ettei sekään pienryhmätoiminnassa merkitse yhtään enempää, että toiminta pitää ja pojat ilmaantuvat paikalle, vaikka kerta olisi suunniteltu yhdessä pienryhmäläisten kanssa. Toiminta on aaltoilevaa, varsinkin kun kyseessä on haasteellisempi ryhmä. (Harinen ym. 2008, 36–40, 45.)

Ohjaaja kohtaa pienryhmien kanssa toimiessaan myös erilaisia arvokysymyksiä. Vastaan tulee tilanteita, joissa joutuu pohtimaan milloin yksilön elämään on oikeus puuttua tai tulisi puuttua. Kuka on oikea ihminen määrittelemään sen, milloin on oikein tai milloin väärin puuttua yksilön elämään ja siihen liittyviin valintoihin? Osittain laki mää-

rittelee rajat, osittain löytyy vastauksia nuorisotyön yhteiskunnallisista päämääristä, mutta kaikkiin kysymyksiin ei ole vastauksia, vaan ohjaajan on itse pyrittävä löytämään vastaukset. (Harinen ym. 2008, 86–87.)

1.2.4. Joensuun nuorisotoimen pienryhmätoiminta

Pienryhmätoiminta kuuluu Joensuun nuorisotoimen sosiaalisen tuen palveluihin, ja on suunnattu tarjoamaan suunniteltua ja ohjattua tukitoimintaa ensisijaisesti 12–15-vuotiaille pojille. Joensuun pienryhmätoiminta on aloittanut toimintansa vuonna 2002. Pienryhmätoiminnasta puhutaan varhaisen puuttumisen menetelmänä, jossa pyritään parantamaan lasten/nuorten vuorovaikutus- sekä sosiaalisia taitoja. Toiminta pyrkii olemaan ensisijaisesti ehkäisevää toimintaa, ongelmiin pyritään puuttumaan ennen kuin ne muuttuvat vaikeammin korjattaviksi. Pienryhmätoiminta on pääsääntöisesti vetäytyville ja ylivilkkaille lapsille/nuorille, jotka kaipaavat elämäänsä tukea, mutta myös mahdollisuuksien mukaan voidaan käyttää vertaisoppimista. Viranomaisyhteistyö pienryhmätoimintaan liittyen koostuu toimintaa järjestävän nuorisotoimen, koulun oppilashuollon sekä sosiaalitoimen kanssa. Kiinteä toimipiste pienryhmätoiminnalla on osoitteessa Suvantokatu 1, eli niin kutsutuissa Vyöhykkeen tiloissa, joissa toimii moni muukin nuorisotalon toimija. Pienryhmän toimintaa kuitenkin järjestetään myös paljon muualla, riippuen toiminnasta. Toimintaa ohjaavat erityisnuorisotyöntekijä Heikki Lehmus ja erityisnuorisotyöntekijä Sampsa Jääskeläinen, ja toisena ohjaajana eri ryhmissä toimivat muun muassa kouluavustaja, nuorisotyöntekijöitä sekä opiskelijaohjaajat. Nuorisotoimelta tulee joka vuosi pienryhmälle tietty budjetti, jolla kustannetaan ryhmien maksullista toimintaa sekä osat kustannuksista mahdollisesti maksaa myös osallistujat. (Joensuun kaupunki, Nuorisotoimi, pienryhmätoiminta 2010.)

Ryhmiä valinta tapahtuu niin, että koulun oppilashuolto kokoaa ryhmän myös toimien yhteistyössä sosiaalitoimen, nuorisotalon, Nuorten Tiimin sekä järjestävän tahon kanssa. Koulun tehtävänä on myös ilmoittaa huoltajille ja pyytää lastensa pienryhmätoimintaan. Pienryhmätoiminnan ohjaajat näkevät toimintaan osallistujat siinä vaiheessa, kun he ovat ilmoittaneet koululle osallistuvansa toimintaan. Mutta on myös mahdollista, että itse huoltajat ottavat yhteyttä toimintaan ja ilmoittavat haluavansa

lapsensa mukaan toimintaa. Ryhmien koko on noin 4-6 osallistujaa ja jokaiselle ryhmälle pyritään luomaan omat tavoitteet riippuen ryhmien luonteista. Pieni ryhmä koko mahdollistaa sen, että yksilöiden tarpeita voidaan huomioida paremmin ja ryhmän sisällä on mahdollista tiiviille vuorovaikutukselle. (Joensuun kaupunki, Nuorisotoimi, pienryhmätoiminta 2010.)

Toimintaperiaatteena pienryhmätoiminnassa on että lasten/nuorten kanssa pyritään määrittelemään tavoitteet ja teemat niin yksilöiden kuin ryhmien kesken. Keston pyritään olemaan lapsen/nuoren kohdalla vähintään puolivuotta ja ryhmä kokoontuu pääsääntöisesti noin kerran viikossa. Toiminnassa on vaihtelevasti niin yksilö- kuin yhteistoimintaa ja joskus on toimintoja, jotka ovat nuorille maksullisia, mutta näistä sovitaan yhteisesti. Muuten toiminta on maksutonta osallistujille. Toiminta tapahtuu koulun jälkeen, viikonloppuisin sekä loma-aikoihin (osallistuminen on vapaaehtoista, mutta suotavaa ja poisjäämisistä tulisi ilmoittaa) ja ohjaajan oikeus onkin erottaa lapsi/nuori toiminnasta muun muassa toistuvien poisjäämisien vuoksi, joista ei ole ilmoitettu, tai hän rikkoo muita yhteisiä sääntöjä. Joita ovat muun muassa päihteettömyys sekä keskinäisen turvallisuuden ylläpitäminen, eli ei tappeluista, kiusaamista tai muuta aggressiivista käyttäytymistä. Pienryhmätoimintaan on luvat vanhemmilta. (Joensuun kaupunki, Nuorisotoimi, pienryhmätoiminta 2010.)

Tavoitteena pienryhmätoiminnassa ovat; sosiaalisten taitojen vahvistaminen kuten pyrkiä löytämään kehittäväää sekä mielekästä tekemistä, opettamaan kantamaan vastuuta, niin yksilötaitojen kuin ryhmässä toimimisen opettaminen sekä kehittäminen ja, jotta lapsi/nuori löytäisi omat vahvuudet ja näiden kehittäminen. Yhtenä tavoitteena on myös, että lapset/nuoret itse ideoisivat toimintaa, ja ohjaajat sitten pyrkivät toteuttamaan näitä mahdollisuuksien mukaan. Pienryhmän toiminta voi olla mitä tahansa sinänsä, kunhan se huomio ryhmän ja sen osallistujien asettamia tavoitteita. (Joensuun kaupunki, Nuorisotoimi, pienryhmätoiminta 2010.)

Seuraavaksi tarkennan hieman kuinka minun aikani oli Joensuun pienryhmätoiminnassa pienryhmiä, kun tein opinnäytetyötä. Aloitin pienryhmätoiminnassa mukana toimimisen heti 2010 vuoden vaihteen jälkeen ja työskentelin harjoittelijana toukokuun loppuun ja heinäkuun alkupuolelle kesätyöntekijänä, jonka aikana tein opinnäytetyöhöni myös haastattelut. Ryhmiä oli kevään aikana viisi, joista kaksi yläaste ryh-

mää ja kolme ala-asteelta (näistä kaksi pienluokilta muodostettu). Ryhmien lukumäärät jakautuivat niin, että nuoria oli ryhmissä kahdesta kuuteen lopullisissa kokoonpanoissa. Toimin pääsääntöisenä ohjaajana kahdessa ala-aste ryhmässä. Kesällä kesäkerhoa järjestettiin ala-asteryhmille, joille tein haastatteluni sekä näiden lisäksi tein myös erikseen haastattelut yhdelle yläaste ryhmälle.

2 Motivaatio pohjaamassa tavoitteita

Nyt olen hauska: "Mie oon hauska. Vähän kaikkea, on huumorintajua."

Aikuisena haluan olla rohkea: "Tavallaan niiku esim. uimisessa jos pitäs hypätä korkealta, niin ei seisos kaksi tuntia vaan hyppäisi vaan. Tekis sit nopeammin."

(5-pienluokkalaisen kommentti kuvaamassa luonnettaan, ote projektista.)

Asetimme niin yksilö- kuin ryhmäkohtaisia tavoitteita keväällä useimpien poikien kanssa, joiden oli tarkoituskin auttaa minua opinnäytetyössäni. Seuraavaksi selvennän vielä käsitteitä tavoite ja motivaatio, jotka tulevat tutkimisiosiossa merkittävästi esille. Motivaatio tulee esille myös osittain käsitteenä sitoutuminen, mutta näitä kahta termiä tulee hieman peilailla keskenään opinnäytetyöni tutkimuksessa.

2.1. Tavoitteet

Malmberg ja Little (2002, 129–130) toteavat tavoitteiden olevan asioita, joita yksilö haluaa oppia, ymmärtää, hallita tai välttää. Voidaan puhua kolmesta eri tavoitteesta; *hallitsemistavoitteesta*, *pätemistavoitteesta* ja *välttämistavoitteesta*. Hallitsemistavoitteessa yksilö pyrkii oppimaan sekä kehittämään taitojaan. Pätemistavoitteessa yksilö pyrkii osoittamaan kykynsä ja osoittamaan paremmuutensa. Välttämistavoitteessa taas yksilö pyrkii pois tilanteista, joissa ei usko pärjäävänsä tai pyrkii välttämään muiden kielteisiä huomautuksia.

Nurmi ja Salmela-Aro (2002, 158–161, 164–165) tuovat esille, kuinka tutkimukset ovat osoittaneet viime aikoina yhteyden yksilön asettamien tavoitteiden sekä yksilön psyykkisen hyvinvoinnin välillä. Se, kykeneekö yksilö suuntaamaan ja sopeuttamaan tavoitteensa ympäristönsä ja sen vaatimustensa mukaisesti, vaikuttaa hänen hyvinvointiinsa. Tavoitteet, joita on edes melkein mahdoton tavoittaa, vaikuttavat hyvinvointiin kielteisesti. Kun taas jos kykenee asettamaan tavoitteita, jotka ovat saavutettavissa, edistää hyvinvointia. Toisaalta myös yksilön psyykkinen hyvinvointi on itse vaikuttamassa siihen, minkälaisia tavoitteita yksilö asettaa ja miten hän niihin sitoutuu. Tutkimuksissa tulleissa tiedoissa on myös tullut esille, kuinka nuorilla, jotka ovat syrjäytymisvaarassa, on vähemmän uskoa omien tavoitteidensa onnistumiseen. Lisäksi kyseisillä nuorilla, esiintyy kehitystehtävien mukaisia tavoitteita kohtaan alisuoriutumista, yrityksen puutetta sekä passiivisuutta, jotka monesti ovat ilmentymiä saavuttamisen puutteesta ja hallinnan tunteiden sekasorrosta. Ja tämä kaikki, johtaa taas monesti nuoren noidankehään sosiaalisten ongelmien kanssa.

Pienryhmissä asetetaan niin pedagogisia kuin psykologisia tavoitteita, joilla on kytkös niin itse ryhmään, sen muodostukseen ja henkeen sekä ryhmässä olevien yksilöiden minään, että käyttäytymiseen. Toiminnassa olennaista on kuitenkin se, kuinka tavoitteisiin pyritään erilaisilla toiminnallisilla menetelmillä, joiden sisään linkitetään kasvuun ja kehitykseen kiinnittyvät tavoitteet. Ohjaajat luovat ryhmille yleensä omat tavoitteensa ja nuoret luovat omansa. Näissä erona voidaan nähdä se, kuinka ohjaajien tavoitteet liittyvät enemmän elämäntaitoihin, kun taas nuorten tavoitteet ovat enemmän konkreettisia. Ohjaajien tavoitteissa ominaista onkin, että tavoitteisiin pääseminen vaatii usein ohjaajalta ”nurkan takaa” kasvattamista. Ohjaajilla ovat omat tausta-ajatuksensa toiminnassa, jotka taas johtavat pidemmällä tähtäimellä tavoitteisiin pääsemiseen, mutta eivät kaikki pienryhmän pojatkaan ole tästä tiedottomia. (Harinen ym. 2008, 51–52, 53.)

2.2. Motivaatio

Kuusinen (1995, 192) kuvaa, kuinka arkielämässä motivaatio on meille selkeäksi ymmärretty käsite, mutta pyrkiessämme selittämään tätä käsitettä tieteen näkökul-

masta, se on jo monimutkaisempaa ja moniulotteisempaa. Kun pohdimme motivaatiota, mietimme ”miksi”, miksi ihminen käyttäytyy ja toimii tietyllä tavalla.

Niitamo (2002, 40–41) kuvaa, kuinka motiivista puhutaan eniten silloin, kun yksilön toimintaa ei kyetä niin helposti selittämään ulkopäin. Arkielämässä pohdimme, mitä yksilö todella haluaa tai näyttää pyrkivän tavoittelevan. Mutta tieteellinen viitekehys jakaa motiiviin niin tunneperäiseen (sisäiseen) sekä tietoperäiseen (ulkoiseen) motiiviin. Aunola (2002, 109) kuvaa myös sisäsyntyistä ja ulkosyntyistä motiivia. Sisäsyntyinen motivaatio tarkoittaa, että asiaan tai tehtävään motivoidutaan tämän itsensä vuoksi, jolloin toimintaan liittyy kiinnostusta ja sitkeyttä. Kun taas ulkosyntyinen motivaatio tarkoittaa, että toimintaan ryhdytään ulkopäin tulleiden ylykkeiden, kuten palkintojen, arvosanan tai kiitoksen toivossa.

Monesti pienryhmätoiminnassa toiminta pyritään järjestämään tai sopimaan yhdessä pojille mieleiseksi, mutta ainahan kaikkia ei voi miellyttää tai yhteisymmärrykseen ei päästä. Jos toiminta on onnistuttu sopimaan mieluisaksi, on pojilla monesti motivaatiota toimintaa kohtaan. Tai usein käy myös niin, että pojat itsekin yllättyvät joistain toiminnoista, kuinka mielekkäitä ne ovatkin. Toisinaan taas ainut, mikä poikia motivoi kerhokerroilla toimimaan voi olla se, että he tiedostavat sitoutuneensa toimintaan ja yhteisesti on sovittu, että yhdessä tehdään. Joskus taas myrsky saapuu ja poikia ei saa tekemään mitään, vaan protestointi alkaa. Myöhemmin tutkimusosiossa tulee esille se kuinka pienryhmässä kiehtoo poikia juuri se, kun päästään kokeilemaan kaikkea erikoisempaa ja uutta. Tämä pisti ohjaajat miettimään vastaavasti; ”Onko niitä nuoria liikaa ”lellit”, kun aina saa jotain erikoista ja kun sitä ei tulekaan, saattaa alkaa protestointi, ettei mitään tehdäkään?” Voin todeta, kuinka poikia ohjaa toiminnassa niin ulkosyntyinen motiivi, mutta kyllä se sisäsyntyinen motiivi on mikä pitää pojat liikkeellä, loppujen lopuksi. Sillä toiminta on vapaaehtoista, jonka pojatkin tiedostavat.

Yksilöön ja ryhmätoimintaan vaikuttavat konteksti, eli ympäristö, jossa yksilö elää ja johon yksilö kuuluu. Tarkemmin vielä kontekstilla kuvataan yksilön paikallisia olosuhteita, läheisiään (perhe ja ystävät), yksilön ominaisuuksia sekä kaikkea näihin liittyvää historiaa. On mahdotonta ymmärtää lasta tai nuorta, tuntematta heidän kontekstiaan. On pidetty tärkeämpänä, että huomioidaan enemmän menneet tapahtumat,

mutta myös kehitystä edistäviin konteksteihin tulisi kiinnittää huomiota. Joten olisikin hyvä hieman peilailla kehittymistä siihen, kuinka se toimii jo tapahtuneen kontekstin kanssa. (Heikkinen ym. 2007, 28–30.)

2.3. Halut ja toiveet ohjaamassa päämääriä

Yksilön asettaessa tavoitteita, voi varsinkin nuori olla altis ympäristön vaikutuksille pohtii Niitamo (2002, 49). Tällöin tunne- ja tietoperäistä motiivia on vaikea enää itsekkään erottaa, vaan ne sekoittuvat, jolloin nuori saattaa asettaa tavoitteita ja pyrkiä näihin itsekkin hämmentyneenä. Ulkopäin tulevat erilaiset kannustimet, palkinnot, ovat selkeä esimerkki siitä, mikä saattaa aiheuttaa sen, että nuori asettaa tavoitteita, joita itse tunnepohjaisesti ei halua pyrkiä suorittaa.

Koivisto (2002, 173–174) kuvaa, kuinka nuorten asettamat tavoitteet suuntautuvat yleensä kulttuuri- ja ikäsidonnaisten kehitystehtävien ratkaisuun ja asettaessaan tavoitteitaan, heidän on siis peilailtava yhteiskunnan tarjoamia toimintamahdollisuuksia omiin mieltymyksiinsä. Myös lähiympäristön arvot sekä tarjoama tuki ja ohjeistus, ovat vaikuttamassa nuorten asettamiin tavoitteisiin.

Ympäristössä, jossa nuori elää, etenkin vanhemmat ja muut auktoriteetin omaavat henkilöt nuoren elämässä, ovat oiva esimerkki siitä, kuinka nuori imee itseensä hämmentyneenä tavoitteita, joihin hänelle ei ole itsellään niin sanottua tunnelatausta. Tällöin myös nuorella, on jollain tasolla tietoisuus siitä, ettei kyseinen tavoite ole häntä varten. Hänellä ei ole tarpeeksi kiinnostusta tavoitteeseen, jolloin myös yltäminen tähän on mahdotonta. Ympäristöstä tulevaa vaikutusta on vaikea erottaa, vetää raja siihen, onko se sitten kannustamista vai painostamista. Nuoria opastaessa ja tukiesä, voi henkilö ajatella usein kannustavansa, mutta tämä voi nuoren näkökulmasta katsoen usein tuntua painostamiselta. Täytyy vain pyrkiä löytämään jokaisen nuoren kohdalla se oma tapa lähestyä tätä, sillä jokainen on omaa laatuansa ja jokainen reagoi asioihin omalla tavalla.

Nurmi ja Salmela-Aro (2002, 59–60) kuvaavat, kuinka se, mikä luo yksilön mielenkiinnonkohteille pohjaa ja motivoi yksilöä, perustuu yksilön aiempiin kokemuksiin sekä fysiologisperäisiin temperamenttieroihin. Toisia kiinnostavat uudet ja jännittävät asiat sekä kokemukset, kun taas toisia tuttu ja turvallinen. Kun tavoitteita asetetaan, missä olosuhteissa tahansa, se vaatii sen, että verrataan näitä itseään motivoivia mieltymyksiä oletettaviin haasteisiin sekä mahdollisuuksiin. Tämän lisäksi tavoitteiden asettamista määrittävät ikäsidonnaiset kehitystehtävät.

Kun kehitin projektissani toimintamallit, joiden avulla asetimme pienryhmissä niin yksilö- kuin ryhmäkohtaisia tavoitteita, oli tärkeänä suuntaviivana, että tavoitteet olisivat pitkälti nuorista itsestään lähtöisin. Sillä tiesimme, että jos nämä nuoret joutuvat edes miettimään tavoitteita, jotka eivät heitä kiinnosta, on näihin mahdoton päästä. Mieluummin tavoitteena oli jokin nuorelle merkityksellinen asia, jota ohjaajana kykenisi tukemaan, kuin että ohjaajan asettama tavoite, jonka saavuttaminen näkyy vain jossain kaukana horisontissa pienenä pisteenä. Esimerkiksi nuoren omana tavoitteena oli nuoren mielenkiinnonkohteiden löytäminen. Ohjaajan rooli tässä on sitten auttaa etsimään tätä kartoittamalla nuoren kiinnostuksia, sekä sen löytyessä, tukea nuorta hänen kiinnostuksen kohteen parissa.

Aunola (2002, 106–109) esittää *odotusarvoteorian*, jonka mukaan yksilön tehtävien valitsemiseen, sinnikkyteen ja suoriutumiseen vaikuttavat kaksi motivationaalisten konstruktioiden osa-alueita. Nämä ovat *odotus*, eli uskomukset ja odotukset, joita yksilöllä itsellään on niin itseään kuin suoriutumista kohtaan. Sekä *arvo*, eli arvotukset, joita yksilöllä on tehtävää tai toimintaa kohtaan. Odotuksiin liittyvät kaikki tunteet siitä, kuinka uskoo itse pärjäävänsä, arviot menestymisestä sekä syytulkinnat (kausaaliattribuutiot). Ja teorian mukaan sillä, kuinka yksilö olettaa pärjäävänsä, on merkittävä vaikutus motivaatioon tehtävää tai toimintaa kohtaan. Erityisesti tutkimustiedot kuvaavat, kuinka tällä lapsille on merkitystä. On todettu kuinka lapsi, joka luottaa omiin kykyihinsä, epäonnistumista huolimatta jaksaa yrittää ja tulkitsee epäonnistumisen niin, ettei itse ole yrittänyt tarpeeksi. Kun taas lapsi, joka epäilee kykyjään, luovuttaa tehtävien edessä helpommin, jotta välttäisi mahdollisen epäonnistumisen. Kun myös tutkimukset osoittavat, että vielä tärkeämpänä lapset pitävät tehtävien ja toiminnan mielekkyyttä, eli näitä kohtaan tulee löytyä arvostusta. Jos toiminta ei ole

mielekäästä, niin sillä ei ole merkitystä luottaako lapsi kykyihinsä vai ei, sillä sitoutuminen toimintaan tapahtuu varmemmin, jos se on mielekäästä.

Tämän teorian arvopohjan voidaan nähdä tulevan selkeästi esille, erityisesti toisissa pienryhmissä. Sillä, jos mielekäästä toimintaa ei ole tiedossa, jätetään kerhokerta väliin. Monta kertaa on näiden poikien kanssa käyty keskusteluja, ettei elämä voi mennä aina niin, kuin itse haluaa ja aina ei voi saada tahtoaan läpi. Mutta toisinaan tuntuu, että olisi aivan sama, että toisten kanssa ei olisi keskusteluja edes käytykään. Myös edellä mainittu odotusarvo ja epäonnistumisen pelko, on tullut esille joidenkin nuorten kohdalla. Yhdenkin pojan kohdalla, oli lähes koko kevään, mahdotonta saada häntä kokeilemaan mitään, mitä hän ei ollut aikaisemmin kokeillut. Kenties hänellä oli pelko, että epäonnistuessaan, hän niin sanotusti menettää kasvonsa ja kovan jätjän leiman. Oli ilo kuitenkin kerran seurata ja opastaa häntä muun muassa pitsanteossa. Hän jopa ihan itse pyysi apua ja hänen eleistään huomasi, että oli tyytyväinen itseensä onnistuneesta pitsasta, jonka elämässään ensimmäistä kertaa teki.

3 Tutkimuksen toteutus

Anton ja Niilo tappelivat niin että Anton kuristi Niiloa pariin kertaan. Kaikki kolme poikaa, erityisesti Niilo haukkuivat Turoa sillä hän puhuu Sonicista koko ajan, ja Turo taas juoksi murjottamaan alakerran huoneeseen tämän vuoksi. Ulkona odotellessa lähtöä pojat taas yrittivät keksiä koko ajan jotain tyhmää. Niilo ja Roni kiipesivät muun muassa auton kylkeen hyppimään, Roni leikki postilaatikoilla, heitti laudan pätkää, eli aina kun yksi asia kiellettiin, keksittiin tilalle jotain muuta. Lopuksi vielä lähtöä tehdessä liro marssi reppuselässä talon nurkan taakse, mutta hetken päästä kun olin huudellut tuli hän takaisin, ensin reppu sitten myös Roni. (Ote pienryhmätoiminnan päiväkirjasta.)

Päiväkirja otteen lukiessa voivat soida taas kellot pään sisällä sekä mielessä pyöriä sekaisia ajatuksia. Jos pienryhmätoiminnassa törmää paljonkin edellä mainitun otteen kaltaisiin ongelmiin, niin kuinka haastavan tehtävän edessä olemme etsiesämme pojille toiminnassa jotain merkityksellistä. Pojilla on selvästi alhainen kynnyksietää epävarmuutta, tietämättömyyttä sekä kärsivällisyydellä ei voida kehua. Mutta kuitenkin tutkimukseni tulee osoittamaan näistä seikoista huolimatta sen, kuinka myös pojat arvottavat merkityksellisiä asioita, ja toisilla asioilla toiminnassa on heille itselleen merkitystä.

Mitkä yhtymäkohdat pienryhmätoiminnan yleisten ja poikien henkilökohtaisten tavoitteiden välillä ovat merkityksellisiä toiminnan ydintä ajatellen? Mitkä pienryhmätoiminnan tavoitteet ovat merkityksellisiä toimintaan sitoutumisessa? Mitkä pienryhmätoiminnan muodot ovat pojille merkityksellisiä? Nämä olivat opinnäytetyön aiheeni kolme päätutkimuskysymystä, kun lähdin tekemään tutkimustani. Alun perin minulla oli opinnäytetyön avulla tarkoitukseni saada pienryhmien poikien ääni kuuluviin sekä itse pienryhmätoiminta tutuksi ulkopuolisille. Mutta oikein muotoiltua kysymykset, tajusin, että kysymyksiin pystyy myös saamaan itse tutkimusta tyydyttäviä vastauksia ja tuloksia. Tutkimuskysymyksien vastauksia pohtiessa huomasin, kuinka pojista sai haastattelujen kautta irti sen, mikä oli pitkälti odotettavissa, mutta myös hieman odotamatonta. Lisäksi kuinka pienryhmät eroavat toisistaan paljon, ja sillä on merkitystä

muun muassa poikien sitoutumisessa toimintaan liittyen. Ja kaikella tällä tiedolla, minkä sain kerättyä pojilta, niin haastatteluilla kuin itse toiminnassa noin puolivuotta mukana olemalla ja havainnointia hyväksi käyttäen, on varmasti hyötyarvoa tulevaisuutta kohden. Niin ajatellen ohjaajien työtä ja tämän kautta pojille toiminnan taas askeleen eteenpäin kytkeminen siihen suuntaan, että sitoutuminen ja mielekkyys kulkevat käsi kädessä. Ja lisäksi tähän vielä, opinnäytetyölläni tuodaan pienryhmätoiminnan todellista luonnetta esille. Etenkin, pyrkien asettumaan myös pienryhmän poikien asemaan ja kuunnellen heidän mielipiteitään.

Ja näitä mielipiteitä kuunnellen henkilökohtaisissa haastatteluissa, olen pyrkinyt siis saamaan esille kuvan siitä, mihin suuntaan olisi merkityksellistä suunnata pienryhmätoimintaa ja voidaanko poikien omien tavoitteiden ja pienryhmätoiminnan yleisten tavoitteiden väliltä löytää yhtymäkohtia, jotka luovat pohjaa toiminnan ytimelle, eli sosiaaliselle vahvistamiselle? Löytyykö näistä yhtymäkohdista selkeitä tavoitteita, jotka ovat merkityksellisiä, ajatellen heidän sitoutumisestaan toimintaa kohtaan? Tärkeää on, siis pyrkiä löytämään niin pojille kuin ohjaajille merkityksellisiä tavoitteita, joiden avulla voidaan pyrkiä yltämään muihinkin tavoitteisiin sekä koko toiminnan tarkoitukseen.

Tutkimukseni tarkoitus on antaa kuvaa pienryhmätoiminnasta ja antaa tuloksia pojille merkityksellisistä asioista ja tavoitteista pienryhmätoimintaa ajatellen. Toiminnassa on hyvin erilaisia yksilöitä, mutta erinäisiä yleistyksiä pienryhmätoiminnan tarpeellisista suuntaviivoista ja sen perimmäisestä pohjasta on mahdollista nähdä. Tuloksista on siis tarkoitus nähdä ne merkitykselliset asiat toiminnassa, niin ohjaajille kuin pojille, joiden avulla luodaan pohja toiminnalle. Ja jolloin se on mielekästä pienryhmätoiminnan käyttäjille ja tällöin mahdollisuus sosiaaliselle vahvistamiselle on taas askeleen lähempänä. Jokainen tutkimuskysymys on siis toisiinsa yhteydessä, pohtien sitä samaa, mikä pojille on merkityksellistä pienryhmätoiminnassa, mutta kysymykset suuntautuvat vain hakemaan vastauksia hieman eri osa-alueilta. Loppujen lopuksi, se mikä ensimmäisessä kysymyksessä on se ydin, eli pohjan löytäminen sosiaaliselle vahvistamiselle, seuraa myös toisissa kysymyksissä, tukien tätä ensimmäistä kysymystä ja antaen tukea tämän kysymyksen tuloksille.

3.1. Mistä kaikki sai alkunsa?

Ollessani harjoittelussa nuorisotoimen pienryhmätoiminnassa opintojeni toisena vuonna, harjoittelun päätteeksi erityisnuorisotekijä Heikki Lehmus kyseli, olisinko kiinnostunut tekemään myös lopputyöni kyseiseen paikkaan, kun aika koittaa. Aivan kuin alussa jo totesin, kiinnostuin tarjouksesta heti. Joten kun opintojeni kolmas vuosi koitti, otin heti syksyllä nuorisotoimen pienryhmätoimintaan ja Heikkiin yhteyttä. Aloitin kahdessa pienryhmässä päätoimisesti ohjaajana toimimisen heti 2010 vuoden vaihteen jälkeen, jolloin ensin keskityin tekemään projektini. Mutta miettiessämme ideaa, niin projektiin kuin opinnäytetyöhön, olimme Heikin kanssa siitä yhtä mieltä, että näiden töiden aiheet olisivat sidoksissa toisiinsa, jolloin yhdestä merkityksellisestä aiheesta, saisi suuremman kuvan ja enemmän irti. Heikin lisäksi myös toinen pienryhmätoiminnassa mukana toimiva ohjaaja Sampsa Jääskeläinen on tuonut omia näkökulmiaan esille ja tehnyt yhteistyötä kanssamme.

Heikki nosti esille muun muassa pienryhmien tavoitteet ja kuinka haluaisi kehittää tätä yhtenä osa-alueena. Minä tartuin tähän ideaan, ja siitä lähdimme monien keskustelujen kautta saamaan aikaan sitä, mitä meillä on nyt. Projektissani siis kehitin pienryhmätoimintaan niin yksilö- kuin ryhmäkohtaiset toimintamallit tavoitteiden asettamiseen, joita siis toteutin ja näin pystyimme näkemään näiden toimivuuden sekä itse konkreettisesti asettamaan tavoitteita ryhmissä. Tästä jatkona opinnäytetyössäni pohdimme, että olisi tärkeää pohtia ja tutkia ovatko nämä tavoitteet, ja että niitä asetetaan ryhmien kanssa, edes merkityksellisiä? Miten paljon kannattaa uhrata aikaa tämänkaltaiseen toimintaan, kuten asettaa poikien kanssa heidän henkilökohtaisiaan tavoitteita ja pyrkiä auttamaan, tukemaan heitä näiden saavuttamisessa? Lisäksi mitkä ovat juuri merkityksellistä pienryhmätoiminnan tavoitteita, jos sieltä mikään nousee ylitse muiden? Ja tärkeänä pohdimme myös hyvin pinnalla olevaa aihetta, eli poikien sitoutumista toimintaan. Pohdimme ensin, että voiko tavoitteilla ja sitoutumisella, motivaatiolla löytyä yhteyttä, mutta sitten päädyimme kuitenkin kysymykseen mikä poikia motivoi?

Listasimme Heikin kanssa paljon kysymyksiä, asioita, joista sitten minä summasin lopulta sen muutaman kysymyksen ja pyrin kiteyttämään asiat yhteen sekä mittakaa-

valta sen mukaan, mikä on näissä olosuhteissa mahdollista. Yhtenä tärkeänä asiana pidin koko ajan mielessä, että nyt aion tehdä tutkimuksen, missä huomioidaan pienryhmän poikien näkökulmasta asia. Tätä pidän tärkeänä, jottei tutkimus paisu liian suureksi, jolloin tulisi huomioida muun muassa ohjaajat, koulut, vanhemmat ja muut yhteistyökumppanit. Valitsin tutkimukseni näkökulmaksi poikien näkökulman, sillä pojat ovat kuitenkin asiakkaat toiminnassa ja heidän tyytyväisyytensä ratkaisee työssä monta asiaa.

3.2. Aineisto

Kohderyhmäni, eli näyte, oli haastatteluissa siis itse Joensuun pienryhmätoiminnan pojat. Valitsin selkeän kohderyhmän, jossa pitäydyin. Minulla oli neljästä eri pienryhmästä yhteensä kaksitoista poikaa haastatteluissa, aivan kuin totesin jo raporttini alussa ja ikähaitari oli pojilla 11–15-vuotta. Tein haastattelut kesän aikana (kesä-heinäkuussa) ja kolmelle eri ryhmälle heidän kesäkerhojen aikana ja yhden ryhmän haastattelut järjestin pojille erikseen. Haastattelujen lisäksi minulla oli tutkimuksessa käytössäni aineistona päiväkirjaotokset aikaisemmilta kerhokerroilta, niin kevään kuin kesän ajalta. Lisäksi hyödynsin pohdinnoissani havainnointia, jota olen kyennyt tekemään pienryhmätoiminnassa nyt kyseisten ryhmien kohdalla koko vuoden 2010 alusta heinäkuun alkuun saakka.

	Luokka-aste	Ryhmän lukumäärä	Haastateltavat
Ryhmä 1.	5-luokka (pienluokka)	4	3
Ryhmä 2.	5-6-luokka (yleisluokka)	6	4
Ryhmä 3.	5-luokka (pienluokka)	3	3
Ryhmä 4.	7-8-luokka (yleisluokka)	2	2
<i>Yhteensä</i>		15	12

Kevään 2010 aikana toimi yhteensä viisi pienryhmää, eli yksi pienryhmistä jäi minulta haastatteleematta. Tämän ryhmän haastattelut päätimme yhdessä Heikin kanssa jättää väliin, sillä heille ei kesällä ensinnäkään ollut toimintaa sekä pohdimme, että uutta merkityksellistä tietoa, joka olisi tuonut tuloksiin uusia huomattavia näkökulmia, olisi

tuskin tullut esille. Sillä jos jotain yleistyksiä tutkimuskysymyksiin tutkimuksessani oli mahdollista tuottaa, alkoivat nämä jo toistaa neljän ryhmän kohdalla samaa. Pohdin myös, että näiden kolmen pojan poissaolo kesäkerholta, joka tulee esille yllä olevasta taulukosta, ei ollut merkittävä tekijä tutkimuskysymysten tuloksiin. Näillä kolmella pojalla ei olisi uskomusteni mukaan ollut kovinkaan poikkeavia vastauksia. Tai lukumääräisesti, ei poissaolijoiden määrä haastatteluista ole kovinkaan suuri, ajatellen kohdejoukkoa. Tavoitin miettien mikä kohdejoukkoni oli, eli niin sanotut erityisnuoret niin kohdejoukosta melkein kaikki, jotka oli tarkoitus ja kukaan ei kieltäytynyt haastattelusta, vaan teki mielellään yhteistyötä. Myös tarpeen katsoessa, huoltajille ilmoitettiin haastatteluista kotiin ja annettiin näin heille mahdollisuus, ettei oma poikansa osallistu haastatteluihin.

3.3. Haastattelutilanteet

Ruusuvuori ja Tiittula (2005, 23–24, 29–30) toteavat, että haastattelulla tarkoitetaan tilannetta, jossa haastattelija pyrkii oman tiedon intressinsä mukaan tekemään kysymyksiä, aloitteita ja kannustamaan haastateltavaa vastaamaan. Lisäksi hän ohjaa keskustelua sekä haastatteluissa on aina jokin päämäärä. Haastattelun aloitus on tärkeä ja ennen varsinaista haastattelua voidaan vaihtaa muutama sana vaikka säästä, johon molemmat osapuolet voivat vaivatta osallistua. Haastattelutilanne on aina vuorovaikutustilanne haastattelijan ja haastateltavan välillä, ja on haastattelijan tehtävä niin sanotusti kuitata aina haastateltavan vastaus ennen seuraavaan kysymyseen siirryttäessä. On yleistä, että haastattelija antaa haastateltavalle koko ajan palautetta, osoittaakseen että vastaus on ymmärretty sekä kehottaa jatkamaan vastauksia. Mutta tulee huomioida se, missä kulkee raja, ettei haastattelija ole ohjaamassa liikaa haastateltavan puheita tiettyyn suuntaan.

Ruusuvuori ja Tiittula (2005, 41) tuovat esille myös, kuinka on tärkeää, että haastattelijan ja haastateltavan välille syntyy luottamuksellinen suhde, jolloin haastattelijan on kerrottava haastateltavalleen totuudenmukaisesti haastattelun tarkoitus sekä on toimittava luottamuksellisesti ja suojattava haastateltavan anonymiteetti. Luottamuksellisen suhteen luomiseen vaaditaan muun muassa haastattelijan osoittavan kiin-

nostusta haastateltavan sanomisiin, empaattista asennetta sekä yhteisen pohjan luomista. Alasuutari (2005, 153) toteaa haastatteluista, joissa osapuolina ovat aikuinen (haastattelija) sekä lapsi (haastateltava), että näissä on mukana aina tietty yhteiskunnallinen asema ja epätasa-arvo, jonka lapsi tiedostaa. Tämä saattaa johtaa siihen että lapsi antaa vastauksia, mitä hän ajattelee, että häneltä kaivataan. On aikuisen tehtävä haastattelijana pyrkiä rikkomaan tätä roolitusta ja pyrkiä löytämään aikuisen roolia, joka poikkeaa tavallisesti lapsen kokemasta.

Minun opinnäytetyöni haastatteluni olivat teemoitettuja yksilöhaastatteluja. Minulla oli tietty kysymysrunko (Liite 1.) haastatteluihin, ja tämä on liitteenä mukana lopussa, josta voi nähdä, minkälaisilla kysymyksillä minä lähestyin poikia. Pidin huolen, että tietyt aihepiirit tulevat ilmi haastatteluissa, mutta annoin haastattelujen mennä enemmän tai vähemmän keskusteluntapaisesti. Tämä, koska tiedostin, että pienryhmien poikien kanssa, olisi luontevinta ja paras tapa saada heistä enemmän irti, kun haastattelutilanne, voi edetä tilanteen mukaan. Lisäksi tilanteessa olisi mahdollisimman rento ilmapiiri nauhurista huolimatta ja pojilla mahdollisuus puhua mistä haluaisivat.

Mielestäni sain kaiken kaikkiaan onnistuneet haastattelut, vaikka kohderyhmä olikin haastava. Mutta koin, että tämän luottamuksellisen suhteen luominen auttoi haastattelujen keskustelutilanteissa. Myös pyrkimykseni pitkälti siihen, että tilanne olisi enemmin jutustelua, oli auttava tekijä. Tietenkin pojilta tuli paljon vastauksia kuten; ”Joo”, ”Ei” ja ”En tiedä”, mutta sillä, että minulla on oma kokemukseni poikien kanssa toimimisesta, sain mielestäni heidän mielipiteensä esille keskustelujen kautta. Pysyitin ohjaamaan keskustelua tuntien poikien persoonia ja taustoja, mutta varoen, etten syötä sanoa liikaa poikien suuhun. Oli yksilöiden kesken valtavia erojakin, kuten suoraan sanottuna yhdestä pojasta ei saanut juuri mitään irti, yksitavuisten vastausten lisäksi. Kun toiset taas kertoilivat ihan enemmänkin asioita ja en edes kerinnyt sanoa aina kysymyksiä loppuun, kun puhetta tuli jo suusta.

Haastattelin pienryhmän pojista kahta ryhmää Heinälammien korkeaharjoitteen laavulla, yhtä ryhmää Kalliosaarella sekä yhtä ryhmää itse Vyöhykkeen omissa tiloissa, eli konkreettisissa kerhotiloissa. Pohjustin aina ennen haastatteluja koko ryhmälle mistä on kyse. Kerroin, että kyse on niin minun opintoihini kuin kerhoon liittyvistä asi-

oista, sekä että pojat saavat sanoa vapaan sanan. Ja lisäksi painotin, että pojat pysyvät tuntemattomina. Lisäksi pyrin ennen haastatteluja pohjustamaan poikiin kontaktia, jos minulla ei ollut ryhmään tai yksilöä kohtaan kunnollista kosketus pintaa, tai muutenkin pyrin sen päivän osalta saaman ajaksi hieman rennomman ilmapiirin ajoiksi ennen haastatteluja. Esimerkiksi yhden pojan kanssa pilkoimme ennen haastattelua halkoja ja vaihdoimme ajatuksia aivan muusta aiheesta tämän lomassa. Tai toisen pojan kanssa joimme limua ja söimme karkkeja vaihtaessamme kuulumisia. Haastattelut kestivät noin seitsemästä minuutista kahteentoista minuuttiin.

Poika	Luokka-aste	Haastattelun kesto	Paikka
P 1/1	5-pienluokka	n. 7.30 min	Laavu
P 2/1	5-pienluokka	n. 7.30 min	Laavu
P 3/1	5-pienluokka	n. 8.00 min	Laavu
P 1/2	6-yleisluokka	n. 6.00 min	Kalliosaari
P 2/2	5-yleisluokka	n. 8.00 min	Kalliosaari
P 3/2	6-yleisluokka	n. 12.00 min	Kalliosaari
P 4/2	5-yleisluokka	n. 7.00 min	Kalliosaari
P 1/3	5-pienluokka	n. 9.00 min	Laavu
P 2/3	5-pienluokka	n. 8.00 min	Laavu
P 3/3	5-pienluokka	n. 8.00 min	Laavu
P 1/4	7-yleisluokka	n. 10.30 min	Vyöhykkeen keittiö
P 2/4	8-yleisluokka	n. 11.00 min	Vyöhykkeen keittiö

Haastatteluissa monesti tuodaan esille haastattelijan neutraalisuuden tärkeys, eli, ettei haastattelijalla ota itse kantaa keskusteluun kummasteluilla, ylimääräisillä kommentteilla tai mielipiteillä, pohtivat Ruusuvuori ja Tiittula (2005, 44–45). Neutraalisuus liitetään monesti professionaalisuuteen, mutta kuitenkin on voitu todeta, että täysi neutraalisuus on melko vaikeasti tavoitettavissa.

Itse en haastatteluissani kyennyt tähän neutraalisuuteen ja tähän on myös perustelut. Sillä, olin itse toiminut kyseisten poikien kanssa viimeiset puolivuotta tai ainakin nähnyt muutamia kertoja, joten näin parhaaksi keskustelun kannalta, että kun myös välillä itse sanon omia mielipiteitäni niin pojatkin rentoutuvat, eivätkä kammoksu minua, minun ainoastaan ladellessa kysymyksiä nauhuri kädessä. Tilanteesta sai keskustelun omaisemman, kun myös minä kommentoin mukana, mutta pyrin pitämään tiukasti kiinni siitä, että aina tuntien yksilöt en johdattaisi heitä mihinkään vastaukseen. Pojilla

mielestäni oli selkeästi tiedossa, että minulle voi sanoa vapaasti oman mielipiteensä, minkä he mielestäni sanoivatkin aina parhaansa mukaan. Mielestäni poikien kanssa haastatteluissa liika neutraalisuus olisi voinut johtaa siihen, että haastattelut olisivat niin sanotusti jumahtaneet, sillä pienryhmän pojat kaipaavat monesti sitä vastakaikua aikuiselta kannustuksena omille ajatuksilleen.

3.4. Luotettavuus

Pohtiessani haastattelujen luotettavuutta, tulee huomioida muutama asia. Tutkimuskysymysten analyysivaiheessa voi huomata, että pienryhmätoiminnan merkitykselliseksi asioiksi nousi muutama asia poikien näkökulmasta. Mutta nämä yleistykset voidaan nojata luomaan pohjaa vain Joensuun nuorisotoimen pienryhmätoiminnalle. Ja näitäkin tulee lukea hieman varoen, sillä jokainen pienryhmä on kuitenkin aina erilainen ja vaikka neljästä ryhmästä sai muutamia yleistyksiä tuloksiin, niin ne eivät välttämättä päde jokaiseen ryhmään. Mutta luotettavuus näiden ryhmien kohdalla siinä mielessä on korkealla, että tavoitin lähes koko kohdejoukon ja sain antoisaa haastatteluaineistoa. Lisäksi haastatteluja oli tukemassa havainnointi ja näistä tehdyt päiväkirjaotokset. Myös muiden ohjaajien kanssa käydyt keskustelut tukivat minun omia pohdintojani.

Poikien haastattelujen luotettavuuteen vaikutti tietenkin poikien vireystaso, joka heitelti näiden kahdentoista pojan kohdalla hieman laidasta laitaan, mutta suurimmalta osin oli hyvä. Sillä pyrin järjestämään haastattelutilanteet aina päivän alkuun, jolloin iltapäivän levottomuutta ei vielä ollut. Toinen mikä osaltaan saattoi jarruttaa ja vaikuttaa luotettavuuteen, oli muutamalla pojalla asenneongelma, ettei jaksanut pohtia kysymyksiä suuremmin. Jolloin vastauksiin ei saanut sitä kaikkea pojasta irti. Kysymyksiä minä aina muotoilin, pojille heille ymmärrettäviksi, joten tämä asia ei mielestäni tuottanut yleisesti ongelmia. Haastattelutilanteissa saattoi välillä käydä ylimääräistä hälinää, mutta toisaalta vaikka tämä rikkoi yksityisyyttä, niin se myös toi sen oman kerhotunnelman, joka rentoutti myös koko haastattelutilannetta. Joten tässä näin niin huonot kuin hyvät puolet. Tietenkin jos joku sattui tulemaan paikalle kesken haastat-

telun, sillä olimme aika tiiviissä paikoissa, kuten saarella, niin keskeytimme haastattelun.

3.5. Tusinasta poikia neljä täysin omanlaista pienryhmää

Seuraavaksi esittelen pienen kuvauksen jokaisesta pienryhmästä, jotta jokainen lukija saa hieman käsitystä siitä minkälaisista ryhmistä kussakin ryhmässä on kyse. Sillä tulen tutkimuksessani analysoimaan kysymyksiäni aina ensin ryhmäkohtaisesti ja sitten teen mahdolliset yhteenvedot ja yleistykset tutkimuskysymyksestä. On hyvä sukeltaa ensin tarkastelemaan hieman tarkemmin jokaista pienryhmää, sillä näissä neljässä ryhmässä löytyy myös keskinäisiä eroja, ja tämä on lukijankin hyvä tiedostaa ennen kuin siirrytään tutkimuskysymysten analysointiin.

3.5.1. Ryhmä 1. – ”Sekalainen seurakunta”

Ensimmäinen ryhmä on siis juuri 5:n pienluokan päättäneitä ja heidän ryhmä kokoonpanossa on todellisuudessa neljä poikaa, mutta kesäkerhoon osallistui heistä vain kolme, joten sain haastateltua kolmea poikaa. Kyseinen ryhmä on hyvin erikoinen siinä mielessä muihin kolmeen ryhmään verraten, ettei pojilla tunnu olevan kunnollista sidettä keskenään. Pojat käyvät samaa luokkaa ja voivat tulla keskenään toimeen mutta selkeästi kaksi heistä on enemmän kaveruksia (pikkukovikset), tunnollisin kerhossa kävijä viihtyy enemmän virtuaalimaailmassa ja viimeisenä yksi poika harhailee siinä välimaastossa, tullen toimeen jokaisen kanssa, kun vain jaksaa ilmesyä kerhoon. Haastatteluja tehdessäni ja purkaessani niitä, huomasin kyllä poikien iän, kuin myös joidenkin asioiden hahmottamisvaikeudet. Pojilla oli jokaisella vaikeuksia ymmärtää muun muassa uuden oppiminen. Näiden kolmen pojan kanssa sain haastattelutilanteissa kahdelta pojalta kattavampia vastauksia, mitä voi heiltä odottaa, mutta yhden kanssa haastattelutilanne tuntui lähes mahdottomalta ja vastaukset olivat niukassa. Oli vastauksissa yleisesti paljon myös yksi- ja kaksisanaisia vastauksia sekä kiroilua, mutta en odottanutkaan että pojat avautuisivat pitkiä loruja tämänkal-

taisessa tilanteessa. Pojilla oli kuitenkin minua kohtaan luottamus, että asioista voi sanoa oman mielipiteen, ja tilanteessa voi olla oma itsensä. Tätä helpotti se, että olin toiminut kyseisen ryhmän ohjaajana koko kevätkauden.

3.5.2. Ryhmä 2. – ”Porukassa tyhmyys tiivistyy”

Toisena ryhmänä ovat 5:nen ja 6:nen yleisluokan päättäneet pienryhmän pojat, joiden todellinen ryhmäkoko on kuusi henkeä, mutta kesäkerhoon pääsi osallistumaan neljä poikaa (kaksi viidesluokkalaista ja kaksi kuudesluokkalaista), joita siis haastattelin. Tässä ryhmässä taas on ryhmä hitsautunut hyvin yhteen. Erityisesti nämä neljä poikaa, jotka olivat kesäkerhossa. Ja lopputuloksena, että pojille merkitsee paljon, tämä heidän keskinäinen hauskuuttelu, niin on taas ohjaajan silmissä, täysi katastrofi. Nämä neljä poikaa osaavat olla melko tasaisesti vilttejä, ja he tulevat yhdessä toimeen, vaikka tietyt kaveriasetelmat ovat myös selkeät. Kaksi kuudesluokkalaista on kuin paita ja peppu ja kaksi viidesluokkalaista taas ovat parempia kaveruksia. Kaksi poikaa, joita en päässyt haastattelemaan, ovat taas ryhmän ääripäitä. Toinen on ryhmän rauhällisin ja omaa parhaat käytöstavat. Ja toinen on se poika, joka kulkee aivan omia teitään, hieman eksyneellä rasavilliluonteellaan. Kyseisten neljän pojan kanssa haastattelutilanteet olivat rentoja, niin kuin olin oletanut ja pojat osasivat vastaila hyvin omilla mielipiteillään. Olen pojille tuttu kasvo, sillä olin toiminut heidän ohjaajana kevään, aivan kuin edellisellekin ryhmälle, joten se loi hyvää pohjaa haastatteluille.

3.5.3. Ryhmä 3. – ”Nyrkitkö alas?”

Kolmas ryhmä oli myös ensimmäisen kaltainen, eli juuri 5:nen pienluokan päättäneitä. Ryhmässä oli kevään aikana neljä poikaa, mutta loppukeväästä katsottiin yhden pojan kohdalla paremmaksi, ettei hän enää käy ryhmän mukana, sillä hänen läsnäolonsa vain villitsi muidenkin käytöstä. Joten kesäkerhossa oli kaikki kolme poikaa, mutta tiedossa oli jo, että ryhmä tulee kasvamaan syksyllä kahdella uudella pojalla.

Tämä kyseinen kokoonpanomuutos, yhden pojan lähteminen, teki selvän muutoksen myös muihin ryhmäläisten käytökseen, sillä ennen kyseisen ryhmän kohdalla ei oikeastaan voitu välttyä fyysiseltä tappelulta, mutta nyt tässä voitiin nähdä muutos parempaan. Minulla oli odotuksena tämän ryhmän kohdalla, että haastattelutilanteista tulisi haastavimmat ja pojista saisi vähiten irti, mutta poikien kanssa jutustelu olikin positiivinen yllätys. Olin ollut tekemisissä poikien kanssa pari kertaa aikaisemmin keväällä projektin tiimoilta. Nämä pojat kaipaavat nimittäin juuri sitä luotettavaa aikuista, jolle mielellään kertovat omista asioistaan. Kyseisten poikien kanssa sain vastauksia ihan hyvin ja nämä pojat myös omalla tavalla yllättivät minut meidän haastattelutilanteissa avautumalla muun muassa heidän huonosta käyttäytymisestään.

3.5.4. Ryhmä 4. – ”Tuunaajien kaksikko”

Viimeinen eli neljäs ryhmä, taas poikkesi kaikista muista kolmesta ryhmästä olemalla ainut yläasteikäisten pienryhmä, yleisluokilta muodostettu. Ryhmä koostui ainoastaan kahdesta pojasta, toinen poika juuri seitsemännen luokan ja toinen poika taas kahdeksannen luokan päättänyt. Kyseinen ryhmä poikkeaa myös kolmesta muusta ryhmästä, niin että kolme muuta ryhmää kun täyttyvät lähinnä pojista, jotka luokiteltaisiin niin sanottuihin häiriökäyttäytyjiin, niin tämän ryhmän pojat ovat enemmän syrjäänveytyviä. Järjestin kummallekin pojalle erikseen kesällä haastattelut, sillä pojilla ei ollut varsinaista kesäkerhoa. Olin tavannut poikia, erityisesti toista heistä enemmänkin, joten haastattelutilanteet olivat rentoja ja kyseisille pojille tilanne ei näyttänyt muutenkaan olevan ahdistava. Ikäeron huomaa kyllä kolmeen muuhun ryhmään, ajatellen kuinka nämä kaksi poikaa kykenivät hahmottamaan asioita eri tavalla, laajemmin ja näin myös antamaan vastauksia, joissa oli enemmän syvyyttä. Pojat olivat vastauksensa kanssa myös keskenään melko samalla aaltopituudella, mikä osoittaa tämän kaksikon toimivan hyvin yhteen, mikä on tullut kyllä myös esille itse toiminnassakin.

4 Tutkimuksen analyysit

Neljästä pienryhmästä ja kahdestatoista haastattelusta, huomion kuinka kaikki neljä ryhmääni poikkesivat toisistaan paljon. Tämä näkyi osaltaan myös haastattelujen vastauksissa sekä tulee ilmi selkeästi myös ryhmien käytöksessä, esimerkiksi pienryhmätoimintaan sitoutumisen kannalta. Minulla oli siis laidasta laitaan pienryhmän poikia, niin sanottuja häiriökäyttäytyjiä kuin myös syrjäänvetäytyviä. Tämä osoittaa sen, että kuinka pienryhmätoiminta on suunnattu laidasta laitaan tukea sekä opastusta tarvitseville nuorille. Eikä ainoastaan niin sanotuille häiriökäyttäytyjille, niin kuin monesti voidaan kuvitella. Itselleni oli myös tärkeää, että tämä laajempi skaala tulee opinnäytetyössäni esille, sillä näin myös vastauksiin sai monipuolisuutta. Mikä taas kertoo, ettei kaikki ole niin selkeää tässä työssä, vaan todellakin paljon puhuttu aaltoilevuus, on avain sana työtä tehdessä.

Seuraavaksi käyn läpi kaikki kolme tutkimuskysymystäni, yhden kerrallaan. Ensin analysoin siis jokaisen kysymyksen kohdalla tätä ryhmäkohtaisesti, jonka jälkeen teen yhteenvedon, jossa pohdin voidaanko yleistyksiä kyseiseen pienryhmätoimintaan vetää. Analysoin kysymykset ensin ryhmäkohtaisesti, sillä tällä haluan tuoda esille ryhmien eroavaisuudet toiminnassa ja tuoda esille pohdintaa, ovatko yleistykset pienryhmätoiminnassa mahdollisia.

4.1. Mitkä yhtymäkohdat pienryhmätoiminnan yleisten ja poikien henkilökohtaisten tavoitteiden välillä ovat merkityksellisiä toiminnan ydintä ajatellen?

Pienryhmätoiminnan tavoitteena on sosiaalinen vahvistaminen, eli nuorten elämäntaitojen parantaminen ja tukeminen. Tähän koko toiminnan tavoitteilla pyritään. Ja nyt pyrin analysoimaan aineistoani siltä pohjalta, miten poikien tavoitteet linkittyvät pienryhmän yleisiin tavoitteisiin, nostaen näistä esille merkityksellisimmät tavoitteet poikien kannalta. Ja nojaten näitä tavoitteita toiminnan ytimeen, eli sosiaalisen vahvista-

miseen. Peilaan niin poikien henkilökohtaisia kuin pienryhmätoiminnan yleisiä tavoitteita keskenään, mutta suuntaudun kuitenkin merkityksellisimpiin tavoitteisiin poikien kannalta toimintaa kohden. Sillä poikien näkökulma on minun opinnäytteessäni se ydin. Analysoin ensimmäistä tutkimuskysymystä niin haastatteluaineiston kuin omien havaintojeni avulla. Pysin siis etsimään yhtymäkohtia poikien henkilökohtaisten tavoitteiden ja pienryhmän yleisten tavoitteiden väliltä. Joista tarkoituksena on taas löytää ne merkityksellisimmät tavoitteet toiminnan sosiaalisen vahvistamisen tukemiseen.

Mielessä voimme pohtia kysymystä, mitä muutoksia pojilta odotetaan, kun he tulevat pienryhmään? Minkälaisia toiveita tai odotuksia pojille on asetettu, ajatellen, että itse toiminnan tarkoitus toteutuisi tai olisi ainakin lähempänä toteutumista? Mitkä poikien omista tavoitteista ovat yhteydessä tähän päämäärään? Nämä kysymykset on hyvä pitää esimerkkinä mielessä, kun tätä tutkimuskysymystä on lähdetty analysoimaan, ja kun vastauksia kysymykseen lukee. Jotta pienryhmätoiminnan ydin, sosiaalinen vahvistamisen olisi edes askeleen lähempänä toteutumista, tulee pienryhmän tavoitteiden toteutua.

Joensuun nuorisotoimen pienryhmässä on asetettu omat tavoitteensa, jotka toin esille jo esitellessäni kyseistä toimintaa tarkemmin, mutta kertaan ne vielä tässä. Tavoitteet pienryhmätoiminnassa ovat siis; sosiaalisten taitojen vahvistamiseen kosketuksessa olevia, kuten *mielekkään ja kehittävän toiminnan löytäminen, ryhmässä toimimisen ja yksilötaitojen oppiminen ja kehittyminen, vastuunkannon oppiminen, sekä omien vahvuuksien löytäminen että kehittäminen*. Sekä lisäksi vielä yhtenä tavoitteena toiminnassa on että *pienryhmien pojat ideoisivat itse toimintaa*.

Seuraavaksi analysoin erikseen lyhyesti jokaisen ryhmän haastattelut ja poimin näistä merkityksellisimmät tavoitteet poikien kannalta, etsien näitä yhtymäkohtia niin poikien henkilökohtaisten kuin pienryhmätoiminnan yleisten tavoitteiden väliltä.

Ryhmä 1.

Ryhmä 1:n kohdalla suurimman merkityksen sai tavoite; *mielekkään ja kehittävän toiminnan löytäminen*. Eli poikien haastatteluissa nousi esille, kuinka itse toiminnalla

jota tehdään, on merkitystä, enemmän tai vähemmän. Pojilta nousi esiin mielipiteitä siihen, että monipuolinen toiminta ja uudet toiminnot ovat merkityksellisiä. Poikien kommentteissa tuli ilmi myös uusien kokemusten merkityksellisyys, joka voidaan linkittää edelliseen tavoitteeseen, eli kehittävän toiminnan löytämiseen. Mutta osaltaan sitouttaa myös *omien vahvuuksien löytämisen sekä kehittämisen*, mikä myös löytyy pienryhmien tavoitteista. Tässä ryhmässä, omien vahvuuksien löytäminen sekä kehittäminen, tulevat esille enemmän siinä mielessä, että pienryhmätoiminnossa päästään kokeilemaan mahdollisimman paljon erilaisia asioita. Joiden kautta sitten itseltään voi löytää uusia hyviä ominaisuuksia, jotka ovat taas hyvä nostattamaan nuoren itsetuntoa.

P 2/1: Jos tulee jotain tosi outoo mistä en oo ikinä kuullu sit mie nimittäin herään aamulla tosi nopeesti aina, sillee...

H: Ai niiku että... Mitenhän sen sanos. Ihan outo asia.

P 2/1: Nii.

H: Nii se innostaa tosi paljon?

P 2/1: Vähän. Se vähän jännittää aina sillon nii mie en saa unta sillon.

Lisäksi yksi poika toi esille, kuinka kerhossa käynti on mukavaa juuri kyseisten kerhokavereiden kanssa, sillä silloin saadaan jotain yhteistä tekemistä. Josta voidaan merkitykselliseksi tavoitteeksi nähdä; *ryhmässä toimimisen oppiminen ja kehittyminen*. Tai tässä tämä nähdään enemmän vain itse ryhmässä toimimisena, mutta taustalta voi havainnoida sen, kuinka kuitenkin ryhmässä toimimisen tulee myös toimia niin sanotusti yhteen, jotta se viihdyttää. Jolloin voidaan viitata tähän oppimiseen ja kehittymiseen.

Ryhmä 2.

Ryhmä 2:n kohdalla ryhmä 1:n tavoin, nousi esille tavoite; *mielekkään ja kehittävän toiminnan löytäminen*. Kyseisen pienryhmän jokainen poika toi esille, kuinka kaipaa toiminnalta erityisesti hauskuutta, myös monipuolisuus tuli esille. Lisäksi uudet toiminnot tulivat merkityksellisinä esille ryhmän sisällä, ainoastaan yksi pojista sanoi, etteivät nämä ole niin merkityksellisiä. Kyseinen tavoite tulee esille samalla tavoin

kuin ensimmäisen ryhmän kohdalla. Pojilta tuli selkeästi esille, etteivät he pienryhmätoiminnalta kaipaa löytävänsä esimerkiksi uutta harrastusta, sillä taustalla kolmella neljästä oli jo aktiivinen urheiluharrastus. Aivan kuin edellisen ryhmän kohdalla, voidaan tämä uusien asioiden merkityksellisyys linkittää jo yllä mainittuun tavoitteeseen, mutta osaltaan se, että pienryhmätoiminnassa pääsee kokeilemaan uusia asioita, on motivoiva voima *omien vahvuuksien löytämisen sekä kehittämiseen*, joka on yksi tavoite toiminnassa. Kolmantena, tuli jokaiselta pojalta selkeästi esille, kuinka kaverit ja heidän kanssaan yhdessä hauskan pitäminen, on merkityksellistä toiminnan kannalta. Eli selkeästi pienryhmän tavoite; *ryhmässä toimimisen oppiminen ja kehittyminen*, ylittää merkitykselliseksi samalla tavoin kuin ryhmä 1:sen kohdalla.

H: Ei ois niin hauskaa... No mikä sitten tekee sit nii hauskaa just näitten poikien kanssa tässä kerhossa käymisen?

P 3/2: Koska ne on tuttuja.

H: Minkälaisia odotuksia siulla on ollu tai on tätä kerhoo kohtaan? Ku sie oot tullu tähän kerhoon tai tähän kerhotoimintaan niin mitä sie oot toivonu tältä kerholta?

P 4/2: No että tehään kaikkee kivvaa.

H: No onks se toteutunu?

P 4/2: On.

H: Millä tavalla se on toteutunu?

P 4/2: No sillee että ollaan käyty mahollisimman monessa paikassa ja kaikkee erilais- ta ollaan tehty.

Ryhmä 3.

Ryhmä 3:n kohdalla merkityksellisen aseman sai tavoite; *ryhmässä toimimisen oppiminen ja kehittyminen*, ja aivan kuin kahdelle aikaisemmalle ryhmälle, kyseisellekin ryhmälle oli tärkeää itse kaverit. Sekä uutena tämän ryhmän kohdalla kavereista pu- huessa tuli esille, uusien kavereiden saaminen. Myös aivan uuden merkityksellisyy- den loi tämä ryhmä, myös tätä tavoitetta kohden, mikä oli, että itse pojat toivoivat op- pivansa tulemaan paremmin toimeen keskenään, ilman tappeluja.

H: No toivot sie mittää muuta tältä kerholta? Onko siulla mitää uusia odotuksia tai toiveita tän kerhon suhteen?

P 1/3: Ne yhet vois lopettaa riitelyn.

H: Nää toiset kerholaiset?

P 1/3: Mm...

H: Milla tavalla, ärsyttääkö se sinuu vai?

P 1/3: Pikemminki jos ne autossa vaikka tappellee nii miehän siinä jos ne tulee...Äskenkii Asserkii löi minuu ku se Perttuu löi.

Toinen merkityksellinen tavoite, joka pojilta tuli vahvemmin esille oli tämä uusien asioiden kokeminen, jonka on todettu jo linkittyvän kehittävän toiminnan löytämiseen, mutta olevan myös sidoksissa *omien vahvuuksien löytäminen sekä kehittäminen*. Eli taas kerran tuli esille, samoin kuin edellisten ryhmien kohdalla, kuinka pienryhmätöiminnassa uudet asiat motivoi tai luo innostusta. Kuitenkin tämä ryhmä poikkesi kahdesta ensimmäisestä ryhmästä siinä määrin, ettei kuin yhdelle pojalla ollut suurempaa merkitystä toiminnan mielekkyydellä. Mutta tämä *mielekkään ja kehittävän toiminnan löytäminen* osoittaa taas enemmän merkityksellisyyttä yhdessä uusien kokemusten kanssa. Itse mieluinen toiminta kyseiselle ryhmälle näyttäytyi ennemminkin etuna, ei niinkään pakollisena. Uutena tavoitteena heijastaen pienryhmien tavoitteisiin, löytyi poikien puheesta häivähdys myös *vastuunkannon oppimisesta*. Tämä tuli esille siinä, kuinka pojat itse peilailivat omaa käytöstään ja totesivat kuinka käytöksen tulisi muuttua ja kuinka he haluavat, että se muuttuu. Lisäksi muutenkin havainnoiden ryhmää, pojilta huomasi välillä pieniä omia huomioita siitä, kuinka yksikin poika keskusteli kanssani omasta käytöksestään, ymmärtäen, että hänen vaikeus hillitä itseään, aiheuttaa itse seuraukset, joita koituu kokemaan.

H: Teijän vaikka käyttäytyminen? Minkälaista se on yleensä? Teijän kerholaisten.

P 1/3: No siedettävää.

H: Siedettävää?

P 1/3: Nii.

H: Okei...

P 1/3: Saattaa se vähän olla tuhmaa.

H: Tuhmaa?

P 1/3: Siis no ei käyttäydytä niiku ne haluis.

H: Tuota mikäs muu tekee kerhokerrasta mielusan jos lasketaan pois se toiminta että, tehään mielussaa toimintaa, harrastetaan jotain kivvaa, nii mitä muuta sitten pitää kerhossa olla että siellä on kivvaa?

P 3/3: Mm no sääntöjä ku muuten kaikki tekee mitä huvittaa aina.

Ryhmä 4.

Ryhmä 4:n kohdalla suurimman merkityksen saivat kaksi tavoitetta, heijastellen niitä pienryhmän omiin tavoitteisiin. Ensimmäisenä; *omien vahvuuksien löytäminen sekä kehittäminen*, joka oli kummallekin kyseisen pienryhmän pojalle merkittävä ajatellen, että he joko ovat löytäneet tai haluavat löytää toiminnan kautta uusia harrastuksia tai mielenkiinnonkohteita sekä pyrkiä kehittämään näitä toiminnan avulla. Joten verraten muihin ryhmiin, poikkesi tämä ryhmä selkeästi tässä tavoitteessa, sillä pojilla oli selkeitä tavoitteita mielenkiinnonkohteita kohtaan. *Mielekkään ja kehittävän toiminnan löytäminen* nojautuu omalla tavalla edelliseen tavoitteeseen, eli mielenkiinnonkohteiden löytämiseen ja niiden hiomiseen, mutta kuitenkin tämä ole pojille kerhossa se pääasia. Vaan uudet ja hauskat toiminnot ovat pojille lisämauste toiminnassa.

H: ... No oot sie löytäny uusia harrastuksia tän kerhon kautta?

P 1/4: Noo se karting-autolla ajaminen oli nii kivvaa että haluisin tehdä ihan oikein oman kartingauton tai mikroauton.

H: Nii etkös sie koulussa rupee ehkä tekemään?

P 1/4: Ehkä.

H: Nii jos onnistuu vaan.

Toisena merkityksellisenä tavoitteena voidaan haastatteluista nähdä; *ryhmässä toimimisen oppiminen ja kehittyminen*, joka näiden kahden pojan kanssa nousi esille aivan kuin ryhmä 3:sen kohdalla, eli pojilla oli tavoitteena kavereiden saaminen sekä pojat toivat esille kuinka tärkeää on, että ryhmässä yksilöiden kanssa tullaan toi-

meen. Lisäksi pojat toivat esille tärkeänä, kuinka myös muut ryhmässä toimivat (ohjaajat) ovat tärkeä ilmapiiriin vaikuttava tekijä. Ohjaajien merkitys toimintaan muissa ryhmissä ei luonut kokonaisuudessaan suurta painoarvoa taas.

P 1/4: Jos on semmonen...Semmonen tyyppi, semmonen hirveen kovis ja että kaikki pittää niiku...Semmonen outo tyyppi nii nii sitten se ei ois varmaan nii kiva.

H: Eliikkä niillä kerhokavereilla on sillä tavalla merkitystä.

P 1/4: Nii.

P 2/4: Ilmapiiri tietty.

H: Onks muuta? Mikä tekee siitä ilmapiiristä mielusan?

P 2/4: Ne tyypit...En minä oikein muuta ku ne ihmiset.

H: Onks se sitte että niiku tästä kerhosta tekee mielusan ja sen mukavan käyvä nii ite ne ihmiset, se ilmapiiri ja se toiminta?

P 2/4: Kyllä.

4.1.2. Yhteenveto

Turo ja Anton aloittivat pitsojen parissa. Anton mainitsi, ettei ollut aikaisemmin tehnyt pitsaa ja tarvitsi ohjeistusta. Anton oli kyllä hyvin halukas muun muassa paistamaan jauhelihaa ja tekemään kaiken itse ja mielellään kuunteli ohjeita. Ronilla oli sama homma kuin Antonilla, ettei hän aikaisemmin ollut tehnyt pitsaa, mutta hän halusi kuunnella ohjeita ja tehdä itse pitsansa. Pojilla pitsan teon lomassa tuntui olevan joka toinen minuutti kiire soittamaan bändiluolaan ja joka toinen minuutti jaksettiin taas keskittyä pitsan tekemiseen. Kaikki kuitenkin halusivat tehdä omat pitsansa ja halusivat oppia uutta, joka oli myönteistä. (Ote pienryhmätoiminnan päiväkirjasta.)

Nyt vedettäessä yhteenvetoa ensimmäisestä kysymyksestä, täytyy pohtia löytyykö näiltä neljältä pienryhmältä mitään yhteistä tulosta. Löytyykö ryhmien välillä yhteyttä, mikä antaisi ohjaajille taas näkökulmaa siitä, mihin pienryhmätoiminnan tavoitteisiin tulisi panostaa erityisesti, jotta voidaan pyrkiä sosiaaliseen vahvistamiseen.

Haastattelujen analysointien sekä pohdintojen jälkeen, pari pienryhmätoiminnan tavoitetta nousi selkeästi yli muiden. Ja nämä olivat *mielekkään ja kehittävän toiminnan löytäminen sekä ryhmässä toimimisen oppiminen ja kehittyminen*.

Ilman mielekästä ja kehittävää toimintaa, voisi sanoa, ettei meillä olisi käsissämme mitään. Se toiminnan mielekkyys, mikä pienryhmätoiminnan taustalla on, on se lähtökohta myös siihen, että kykenemme asettamaan edes muita tavoitteita. Kaikki muut paitsi yläasteikäiset pojat, eli ryhmä 4:n pojat, olivat sitä mieltä että on erittäin tärkeää, että toiminta on mielekästä motivaation kannalta. Motivaatio toimintaa kohtaan taas on edellytys jotta pojilla on innostusta eri toimintoja kohtaan ja seuraavaan tutkimuskysymykseen viitaten halu sitoutua. Seuraava tutkimuskysymykseni tutkii ja pohtii poikien sitoutumista, mutta selvää on, että sitoutuminen on merkittävä lähtökohta toiminnalle. Palaten vielä kommentoimaan tuloksista saatua yhteenvetoa mielekkästä ja kehittävästä toiminnasta, niin on myös hienoa nähdä kuinka poikien omat tavoitteet toiminnan ydintä ajatellen, kyetään sitomaan loppujen lopuksi ohjaajien, ylemmän tason asettamiin tavoitteisiin. Mielekäs ja kehittävä toiminta, on se kaiken alku ja juuri, josta lähtee matka sosiaalisen vahvistamisen kurotteluun.

Toinen tavoite, joka nousi merkitykselliseksi, nivoten kaikki ryhmät kokoon ja etsiessä yhtymäkohtia poikien henkilökohtaisista tavoitteista ja pienryhmän tavoitteista, oli ryhmässä toimimisen oppiminen ja kehittyminen. Tämän tavoitteen merkityksellisyys tuli esille parilla eri tapaa poikien haastatteluissa. Ensiksi tuli tärkeänä esille, että pojat haluavat ryhmäläistensä olevan myös heidän kavereitaan, jopa vapaa-ajalla, sekä että heiltä löytyy samankaltaisia mielenkiinnonkohteita, joita jakaa. Eli on huomioitavaa minkälaisen ryhmäkokoonpanon perustaa. Esille tuli myös ajatuksia, joissa nähtiin ohjaajien tärkeä rooli, jolloin ohjaajan on myös pyrittävä löytämään yhteinen sävel ryhmän kanssa. Ohjaajalla on tässä tärkeä rooli, osata koota sopiva pienryhmä, jonka kanssa itsekkin sopeutuu työskentelemään. Toinen tärkeä asia, joka kytkeytyi tähän tavoitteeseen, oli ristiriitojen ja konfliktien välttäminen ryhmän kesken. On todennäköistä, että jos pojilla on paljon ristiriitoja ja konflikteja, eikä yhteistä säveltä löydetä, latistaa tämä intoa käydä myös mukana toiminnassa. Kyseisellä tavoitteella on siis selkeästi yhtymäkohdat pienryhmän sekä poikien omien tavoitteiden kesken, jol-

loin tämä voidaan nostaa yhdeksi merkitykselliseksi tavoitteeksi, luoden pohjaa sosiaaliselle vahvistamiselle.

Tutkimuksissa on osoitettu lasten sosiaalisten tavoitteiden ja näiden yhteyttä, lapsen käsityksiin hänestä itsestään sekä muista ikätovereistaan, vertaisistaan. Mitä myönteisemmäksi lapsi kokee niin itsensä kuin vertaisensa, sitä enemmän hän tavoittelee yhtenäisyyttä, tarjoaa apua ja kokee saavansa myös itse, vaikuttaa heidän parissaan. Kun vastakohtana taas, jos niin itseään pitää arvottomana, kuin vertaisiaan kohtaan kokee vihamielisyyttä ja epäluottamusta, ei tällöin edes pyri saavuttamaan mitään sidettä kenenkään kanssa. (Salmivalli 2005, 118–120.)

4.2. Mitkä pienryhmätoiminnan tavoitteet ovat merkityksellisiä toimintaan sitoutumisessa?

Tässä tutkimuskysymyksessä pohdin ja analysoin, mitkä tavoitteet ovat niitä, jotka lisäävät poikien motivaatiota pienryhmätoimintaa kohtaan sekä ovat sidoksissa sitoutumiseen. Nyt tutkimuskysymyksessäni käsitteet motivaatio ja sitoutuminen kulkevat pitkälti käsi kädessä. Motivaatioon viittaa tietenkin enemmän aina, kun pohditaan sitä itse ”sytyttävää” tekijää ja sitoutumiseen pohdittaessa taas, kuinka hyvää tai huonoa poikien pienryhmätoiminnassa käynti on. Pienryhmätoiminta on hyvin aaltoilevaa ja viikot eivät mene aina ohjaajan suunnitelmien mukaan, niin kuin edellä on tullut esille. Keväällä yhdenkin pienryhmän kohdalla, tiesimme ohjaajina aina sen vain, että neljästä pojasta yksi poika on aina mukana, mutta kolmen muun kohdalla sai aina jännittää tulevatko he. Tai lopulta, kun sovimme hakevamme heidät luokasta suoraan, sai jännittää, kerkeävätkö he karata. Vastan tuli tilanteita, kun pojat ovat juosseet karkuun auton nähdessään tai lyöneet luuria korvaan, kun heitä on tavoiteltu puhelimitse.

Mutta sitten taas toisinaan kerhossa onkin mukava käydä. Mikä näitä poikia sitten sitoo toimintaan? Lisäksi tuon esille poikien ajatuksia vastakohtana esille, että mikä jättää kerhokerran väliin. Mikä on se syy, milloin mieluummin jäädän pois kerhokerralta, jos jäädään? Tämä sitoutuminen on ollut aina tämänkaltaisessa työssä varmas-

ti puheenaiheena ja oli meillä taas kevään ajan, joten pyrin saamaan poikien ajatuksia hieman kasaan tästä aiheesta. Tuon tässäkin tutkimuskysymyksessä niin poikien henkilökohtaisten kuin pienryhmätoiminnan tavoitteiden yhtymäkohdat esille, mutta sitoutumiseen ja motivaatioon nojaten. Eli pyrin linkittämään kysymystä yhteen ensimmäisen kysymyksen kanssa näiden tavoitteiden osalta, ja pyrkimään antamaan näillä omaa kuvaa poikien motivaatiosta pienryhmätoimintaa kohtaan. Mitkä tavoitteet on siis kannattavaa nostaa esille, kun pienryhmätoimintaan pyritään sitouttamaan nyt nämä pojat? Analysoin taas ensin pienryhmissä nousseet tavoitteet erikseen, jonka jälkeen teen yhteenvedon.

Ryhmä 1.

Ryhmä 1:n kohdalla keskusteluissa tuli esille jokaisella kolmella pojalla erilaiset kommentit, liittyen poisjääntiin kerhokerroilta. Yksi pojista ei ole koskaan pois kerhokerroilta, toinen mainitsi laiskuuden syyksi jättää kerhokerran väliin tai ”ei vain huvita” ja kolmas mainitsi, että kerhokerroille tuleminen on riippuvainen toiminnasta.

H: ...Mikäs se on sitten se mikä innostaa tulemaan kerhoon?

P 2/1: Ku kotona ei oo mitään tekemistä niin se.

H: Mikäs se on sitten se minkä takia sie jätät tulematta kerhokerroille?

P 2/1: En mie vaan jaksa silloin tulla.

Kahdella pojalla tuli taas esille, että mieluinen ja uudet toiminnot, jotka ovat vastakohtana myös kodin tylsyydelle, innostavat käymään lisää kerhossa. Nämä pystytään linkittämään yhteen pienryhmän yhteiseen tavoitteeseen; *mielekkään ja kehittävän toiminnan löytäminen.*

H: ...No mikäs se on sit että innostas tulemaan mieluummin kerhokerroille ku lähtee Ronin mankillä ajamaan?

P 3/1: Ei se Ronin manki oo. Ku se on Sakun!

H: No Sakun mankillä. Anteeks. No kuka on Saku?

P 3/1: No mejjän luokan. No vittu...En tiiä.

H: No mikä innostas tulemaan sit kuitenni kerhokerroille mieluummin?

P 3/1: No en tiiä.

H: No onks se siitä toiminnasta pelkästään kiinni aina? Mitä tehään?

P 3/1: No on.

Yksi poika kyseisestä pienryhmästä toi myös esille, kuinka muut ryhmäläiset luovat merkitystä kerhossa käymiseen, jonka taas voi sitoa pienryhmän tavoitteista; *ryhmässä toimimisen oppimiseen ja kehittymiseen*. Tämä tulikin jo edellisessä tutkimuskysymyksessä melko hyvin esille, että kuinka asiat kytkeytyvät toisiinsa, joten tässä henkilökohtaisten sekä yleisten tavoitteiden yhteyttä on turhaa toistaa.

Ryhmä 2.

Ryhmä 2:n kohdalla ovat kaikki pienryhmän pojat yleensä jokaisella kerhokerralla, eikä ryhmä 1:n tavoin kerhokerralla jäädä huvikseen pois. Kun pojat pohtivat, miksi kenties voisivat jäädä pois tai mikä olisi syy, joka jättäisi tulematta kerhokerralle, tuli jokaiselta erilaisia vastauksia. Yksi totesi, että sairaana oleminen jättäisi kerhokerran väliin ja toinen totesi, että kenties toiminnalla on merkitystä käymiseen. Yhdellä pojalla oli jäänyt kerran kerta väliin laiskuuden vuoksi, mutta jatkossa ei ollut aikomusta jättää väliin yhtään kertaa ja viimeisenä tuli esille, että omat henkilökohtaiset menot voisivat olla syy, joiden vuoksi kerhokerta jäisi väliin. Kyseisen ryhmän pojat kaipasivat toiminnalta hauskuutta, eli mielekästä toimintaa. Lisäksi innostusta lisäsivät uudet toiminnot ja kokemukset kerhokerroilla. Eli aivan kuin edellisen ryhmän kohdalla, nousi merkitykselliseen asemaan tavoite; *mielekkään ja kehittävän toiminnan löytäminen*, jonka kohdalla löytyi siis selkeästi yhtymäkohtia niin poikien henkilökohtaisten kuin pienryhmän yleisten tavoitteiden kesken.

H: Onks siulla sit ainut odotus tän kerhon suhteen et käyttäytyminen parantus?

P 3/2: Ei vaan sen takii et täällä on hauskaa ja kotona ei oo aina välillä tekemistä, niin mie tuun tänne sit sen takii.

Toinen tavoite, joka tuli kyseisen ryhmän kohdalla merkityksellisenä esille, oli; *ryhmässä toimimisen oppimiseen ja kehittymiseen*. Jossa taas merkitystä luo, kavereiden kanssa yhdessä harrastaminen ja hauskan pitäminen.

H: No onkos kerhokavereilla merkitystä?

P 2/2: Joo, on.

H: No millä tavalla sie ajattelet että niillä on väliä tän kerhon suhteen?

P 2/2: No en mie tiiä... Täällä olis muuten ihan tylsää.

Ryhmä 3.

Ryhmä 3:n kohdalla keskustellessa kerhokertojen väliin jättämisestä, kaksi pojista totesi, etteivät jätä koskaan kerhokertoja väliin ja yksi mainitsi jättävänsä kerhon väliin ainoastaan vain jos on esimerkiksi kipeänä tai lääkärin aika on samaan aikaan. Kyseisen ryhmän kohdalla, innostavana tekijänä pienryhmätoiminnassa käymiseen, oli hauska ja mieluinen toiminta sekä uudet kokemukset, eli taas kerran voimme viitata pienryhmän yleiseen tavoitteeseen; *mielekkään ja kehittävän toiminnan löytäminen* ja sen merkityksellisyyteen, poikien motivaatiota pohtiessa. Ja tämä mieluinen toiminta, toimii hyvänä vastakohtana kodin tylsyydelle, jonka pojat toivat esille.

H: Mikäs siulla on sitten mikä sinuu innostaa tulemaan tänne kerhoon?

P 3/3: Mm... Noo täällä on mukava olla ja tällee.

H: No mikä tekee mukavaa tästä kerhosta?

P 3/3: No kun käyään kaikkialla ja tekemässä kaikkee uutta aina.

Yksi pojista mainitsi myös, kuinka kerhokerroille tekee epämieluisammaksi tulla kun ilmapiirissä on kiusaamista, mutta muuten toiminta on mieluisampaa kavereiden kanssa, joka taas viittaa tavoitteeseen; *ryhmässä toimimisen oppimiseen ja kehittämiseen*.

H: ... Entäs onkos näillä muilla kerholaisilla vaikutusta siun kerhossa käymiseen?

P 1/3: On...

H: Millä tavalla?

P 1/3: No jos ne kiusaa nii en mie sitten tykkää käyä täällä. Mut ei ne oo kiusannu nytten.

H: Onko muulla tavalla vaikutusta?

P 1/3: No se on hauskeempaa ku kaverit on.

Muuten kyseinen ryhmä on hyvin sitoutunut toimintaan, ja heille pienryhmätoiminnassa mukana oleminen näyttää olevan kuin eräänlainen normaalikäytäntö, sillä he ovat pienluokalla. Tämä tuli vaivihkaa esille havainnoissa poikia ja keskustellessaan heidän kanssaan näistä "siirtymistä", joita tapahtuu kyseisen koulun pienluokan kootusta pienryhmästä yleensä. Pojat totesivat, että koska aikaisemmatkin oppilaat olivat olleet toiminnassa, oli heillä ajatus, että toiminta voisi olla hauskaa ja hyväksi myös heille.

Ryhmä 4.

Ryhmä 4:n kohdalla syiksi jättää kerhokerta väliin, tulivat ainoastaan omat menot, muun muassa perheen kanssa. Lisäksi aivan kuin 1:n ja 3:n ryhmän kohdalla, tuli esille, että tylsyys kotona ja vastakohtana mieluinen toiminta, luovat motivaatiota pienryhmätoiminnassa käymiseen. Kyseisen pienryhmän kohdalla merkittävänä tavoitteena nousi toisten ryhmien tavoin esille; *mielekkään ja kehittävän toiminnan löytäminen.*

H: No mikäs siulla on sitten semmonen mikä innostaa tulemaan näille kerhokerroille aina?

P 1/4: No miulla on kotona yleensä aika tylsää nii sitten o mukava tulla tänne.

H: Eliikkä se vastakohtana että kotona ei oo mitää tekemistä...?

P 1/4: Nii.

H: Mikäs sinuu ylipäätänsä innostaa tulemaan tänne kerhokerroille?

P 2/4: En mie tiiä ku ei miulla mitää muutakaa tekemistä oo ja sit on vaan tää kerho. Voipihan täällä käyvä kerran viikkoon.

H: Eliikkä se että siulla ei oo kotona tekemistä?

P 2/4: Siis ainahan tekemistä löytyy.

H: Muttaa...

P 2/4: Tulloo sitten aina käytyy.

H: Se on semmonen vaihtelu?

P 2/4: Ku ei oo mitää harrastusta.

4.2.1. Yhteenveto

Pohtiessani yhteenvetoa syistä kerhokerran väliin jättämiseen, tuli esille yleisimpänä, ettei kerhokertoja jätetä väliin yleensä, vaan ainoastaan omat tärkeät menot ovat syy jotka jättävät tulematta kerroille. Näitä omia menoja olivat muun muassa menot perheen kanssa tai sairaana oleminen ja lääkärikäynnit. Mutta täydellistä yleistystä tästä ei voida johtaa, sillä kyllä pienryhmätoiminnassa on myös mukana ”ei huvitta” kastia, eli kerhossa käydään niin mielen mukaan, kuin silloin myös, kun toiminta itsessään motivoi. Eli voimme löytää ääripäitä pienryhmätoiminnan poikien keskuudesta. Niin poikia, jotka ovat sitoutuneet toimintaan aivan kuin muuhunkin harrastustoimintaan sekä poikia, jotka käyvät kerhokerroille mielensä mukaan. Täydellistä yleistystä on mahdoton tuoda esille, sillä poikia niin monenlaisia yksilöitä, erilaisineen ongelmineen, jotka ovat johtaneet mukaan toimintaan.

Selkeän yhteenvetoon kykenee luomaan siitä, että tavoite; *mielekkään ja kehittävän toiminnan löytäminen* on tässäkin tutkimuskysymyksessä merkityksellinen, aivan kuin ensimmäisessä tutkimuskysymyksessä. Poikia motivoi käymään pienryhmätoiminnassa enemmän hauska, mieluinen sekä uudet ja kehittävä toiminta. Jos esimerkiksi verrataan koulumaailmaan, joka on kytköksissä pienryhmätoimintaan, erityisesti ryhmien alkuunpano vaiheessa, niin koulussa pojat käyvät useimmiten, koska se on heille pakollista. Kyllä jotkut pojat toki käyvät mielelläänkin koulussa. Mutta vaikka omalla tavalla näiden kahden toimintamaailman ero on valtava, löytyy yhtäläisyyksiäkin. Pojat ohjattu pienryhmätoimintaan yleensä koulun kautta, ja pienryhmätoiminnassakin on ohjaajien auktoriteetti. Lisäksi pojat ovat ainakin useimmiten tietoisia toiminnan pyrkimyksestä kasvattaa, tukea ja ohjata poikia niin sanotusti paremmille poluille. Pojat ovat kuitenkin tietoisia toiminnan vapaaehtoisuudesta, mutta he ovat motivoituneita käymään toiminnassa juuri tämän mielekkään ja kehittävän toiminnan vuoksi, joka on pohja koko sosiaaliselle vahvistamiselle. Mikä tuli esille jo ensimmäisessä tutkimuskysymyksessä.

Eli tästä kaikesta jos jonkun johtopäätöksen kykenee johtamaan, niin pienryhmätöinnässä on tärkeää, että se on dialogi, ei monologi. Otetaan huomioon poikien toiveet ja halut toimintaa kohden, ja muovataan näin toimintaa, jonka avulla pyritään saavuttamaan myös muut tavoitteet, joita niin yleisesti kuin henkilökohtaisesti pojat toiminnassa asettavat. Pojat saadaan siis paremmin motivoituneiksi toimintaa kohden ja sitoutumaan pienryhmätöimintaan, kun itse toiminta on heille mieluista, joka on se tärkeä lähtökohta, sillä ilman poikia ohjaajat saisivat meloa keskenään pitkin Pohjois-Karjalan jokia.

Kolmanneksi yhteenvetona huomasin, kuinka sitoutumisen ja motivaation kannalta on merkityksellistä taas itse ryhmän kokoonpano, toimeen tuleminen ryhmän kesken, eli ryhmädynamiikka, jonka tavoitteena voimme linkittää; *ryhmässä toimimisen oppimiseen ja kehittymiseen*. Ristiriidat ryhmän sisällä tai epämieluisat ryhmätoverit eivät motivoi kerhokerroille tulemistä, kun taas vastineeksi hyvät kaverit ja kavereiden kanssa yhdessä hauskojen kokemusten jakaminen ja muu hassuttelu, motivoi kerhokerroille tulemistä. Mainitsin jo ensimmäisen tutkimuskysymyksen kohdalla merkityksellisyyttä ryhmän muodostamisessa ohjaajalle, joten en palaa toistamaan enää samaa tässä.

Vertaisryhmät ja vertaiset ovat erittäin merkittäviä paikkoja erityisesti nuoruusiässä. Ne ottavat yhä enemmän vanhempien aikaa sekä antavat vanhempien sijasta nuorelle yhä enemmän vaikutteita. Vertaisryhmässä opetellaan toimimaan yhdessä, tekemään kompromisseja, mutta myös oman paikan ottamista ryhmän sisällä ja jämykkyyttä. Vertaisten avulla nuori saa paljon palautetta itsestään ja tämän palautteen avulla hän rakentaa itsestään minäkuvaan. Nuoren itsetunto on helppo lyödä maahan, jos kaikki tai suurin osa palautteesta, joka vertaisilta tulee, on negatiivista. (Salmivalli 2005, 32–33.)

Voimme huomata, kuinka tämä tutkimuskysymys linkittyy tärkeänä ensimmäisen tutkimuskysymyksen kanssa yhteen ja myös kyseisen tutkimuskysymyksen tuloksilla olemme luomassa pohjaa sosiaaliselle vahvistamiselle. Sillä sitoutuminen ja motivaatio pienryhmätöimintaa kohtaan, ovat ensiarvoisen tärkeitä ryhdyttäessä luomaan pohjaa koko toiminnalle.

4.3. Mitkä pienryhmätoiminnan muodot ovat pojille merkityksellisiä?

Kun kerron toimineeni pienryhmätoiminnassa, tulee eteeni jatkuvasti kysymys: ”Mitä siellä oikein tehdään?” Vastaus on melko yksinkertainen, jos sen haluaa tiivistää; toimintaa on laidasta laitaan, niin poikien mielenkiinnonkohteiden mukaan kuin myös mitä me ohjaajat haluamme poikien kokeilevan toiminnassa. Mutta mitkä toiminnan muodot ovat sitten pojille itselleen merkityksellisiä? Merkityksellisyydellä haetaan tässä kysymyksessä enemmän sitä, mikä pojille luo sitä motivaatiota ja pitää yllä siis innostusta. Mitkä ovat ne toiminnan muodot, joita on kannattavaa jatkaa pienryhmätoiminnassa, jotta poikien motivaatio pysyy yllä, joka taas on eteenpäin auttamaan muita yleistavoitteita? Tai voidaanko tällaisia muotoja löytää lainkaan toiminnasta vai jakautuvatko ne täysin ryhmien mukaan?

Tutkimuskysymyksessäni pienryhmätoiminnan muodoilla en tarkoita ainoastaan konkreettista toimintaa, vaan ajattelen käsitettä muoto, hieman laajemmin. Kysymyksestä ei mielestäni nimittäin saisi kovinkaan paljon irti, jos tuloksissa listaisin muutamia aktiviteetteja kuten kiipeily tai keilaaminen, jotka ovat pojille merkityksellisiä. Tuon käsitteen muoto esille, kuten minkä tyyppinen toiminta, sosiaaliset suhteet tai uudet kokemukset, ovat merkityksellisiä pojille pienryhmätoiminnassa. Viimeisessä tutkimuskysymyksessä en enää niin tiukasti tarraudu tavoitteisiin. Aikaisemmin esille tulleet tavoitteet tulevat kyllä esille, mutta saattavat tulla ilmi analyyseissa eri termein.

Ryhmä 1.

Ryhmä 1, osoitti havaintojen sekä haastattelujen perusteella, että heille suuremmilta osin itse konkreettisella toiminnalla on merkitystä. Pienryhmätoiminnassa tulee olla jo monta kertaa esille tullutta *mielekästä ja kehittävää toimintaa*, jotta pojat kokevat tämän toiminnan itselleen merkitykselliseksi. Lukuun ottamatta yhtä ryhmän jäsentä, jolle pienryhmätoiminta on oma rutiininsa ja käsite merkityksellisyys luo aivan oman merkityksen. Kyseiselle ryhmälle ei välttämättä tarvitse olla aina mitään niin extre-

meä, vaan pojille vain viihdyttävää puuhaa, jolloin he pystyvät kokemaan toiminnan merkityksellisyyttä. Jos toiminta ei heitä keväällä miellyttänyt tai he eivät kokeneet sitä merkitykselliseksi, niin luvassa oli niin sanottua angstaamista. Esimerkiksi kerran päädyimme poikien halusta lopulta kerhokerralla leikkipuistoon temmeltämään, kun muu toiminta ei innostanut. Mutta kyllä esille tuli, että myös uudet ja erikoisemmat muodot toiminnassa ovat merkittäviä, kuten seikkailu- ja liikuntakasvatukseen liittyvät toiminnot. Nämä auttavat löytämään niin uusia puolia itsestään kuin kohottamaan itsetuntoa.

Ryhmä 2.

Ryhmä 2 poikkeaa merkittävästi verraten edelliseen ryhmään. Analysoidessani pienryhmätoiminnan muotoja, jotka ovat merkityksellisiä ryhmä 2:n kohdalla, nousi merkitykselliseksi *sosiaalinen kanssakäyminen*. Kyseisen ryhmän kohdalla tuli esille, että mieluinen ja kehittävä toiminta on innostavaa, aivan kuin edellinen tutkimuskysymyksen toi jo esille, mutta merkityksellisempää pojille on, itse ryhmässä toiminen. Niin havainnoinnit kuin haastattelut osoittavat tämän. Pojat pitävät aina kerhokertoja mieluisina, on näillä kerroilla tehty mitä vain, ja tätä on ollut edesauttamassa yhteinen tekeminen, kavereiden kanssa hauskan pito. Parhaiten mieleen on jäänyt muun muassa paintball, mutta myös tortillojen tekeminen on ollut mukavaa. Mutta yhteistä edelliseen ryhmään on tämä pienryhmätoiminnan toiminnan lähtökohtakin, eli merkityksellisyys joka pojilta löytyy seikkailu- ja liikuntakasvatukselliseen toimintaan.

Ryhmä 3.

Ryhmä 3:n kohdalla tuli jo edellisen tutkimuskysymyksen kohdalla esille, että pojat pitävät pienryhmätoimintaa omalla tavalla heille hyvänä tai tarkoituksen mukaisena toimintana. Tämä, sillä he kokevat seuraavansa toisten pienluokkalaisten jalanjalkia. Mutta kyseisen pienryhmän pojille toiminnan muodoista pystyi myös havainnoimaan ja analysoimaan merkityksellisimpiä muotoja. Tämän ryhmän kohdalla pohtiessa päädyin nimittäin taas poiketen edellisistä ryhmistä, tulokseen, jossa merkityksellisyttä ryhmälle luo niin *mielekäs ja kehittävä toiminta* kuin *sosiaalinen kanssakäymi-*

nen, eli ryhmässä toiminen. Kyseisen ryhmän pojille luo merkityksellisyyttä, jotta heille mieluista toimintaa harrastetaan. Mutta lisäksi, että saadaan uusia kokemuksia, joiden kautta löytää uusia puolia itsestään ja itsetunto kasvaa, aivan kuin ryhmä 1:sen kohdalla. Mutta lisäksi merkityksellisyyttä luo sosiaalinen kanssakäyminen, joka luo sen ilmapiirin toimimiseen, eli pohjan siihen, onko mielekkyyttä edes osallistua toimintaan. Ja aivan kuin kahden edellisenkin ryhmän kohdalla, merkityksellinen asema voidaan nähdä seikkailu- ja liikuntakasvatuksellisella toiminnalla.

Ryhmä 4.

Viimeinen eli ryhmä 4 poikkeaa taas aikaisemmista ryhmistä, sillä pienryhmätoiminnan muodot, jotka ovat kyseiselle ryhmälle merkityksellisiä, eroavat kolmesta muusta ryhmästä. Kyseiselle ryhmälle merkityksellisyyttä ovat luomassa *omien mielenkiinnonkohteiden löytäminen ja niiden kehittäminen sekä sosiaalinen kanssakäyminen*, ajatellen ryhmäkokoontumista, myös ohjaajat mukaan lukien. Pojille merkityksellisenä muotona, on saada pienryhmätoiminnassa harrastaa toimintoja, jotka liittyvät heidän omiin mielenkiinnon kohteisiin, mutta kyllä lisäksi toiminnaksi halutaan ja kelpaa muukin toiminta. Ja tällä toiminnalla ei ole niin merkitystä, on mukavaa kerran viikossa kokoontua kerhoon. Joka taas johtaa tähän merkityksellisyyteen, jonka sosiaalinen kanssakäyminen muotona saa. Kyseisen ryhmän pojille on merkitystä niin ryhmäläisillä kuin ohjaajillakin siihen, että kerhossa käyminen on mieluista ja ilmapiiri hyvä.

4.3.1. Yhteenveto

Saavuimme sitten Carting-centerille, jossa ensin katsoimme alueen jossa sota käytäisiin. Kaikki muut pojat jaksoivat kuunnella hyvin, sillä halusivat varmasti jo innolla tosi toimiin, mutta Kaapo oli ainut levoton jolta meni ohjeistus alueesta välistä hieman ohi ja hän puheli omiaan päälle. Katsottuamme alueen, menimme laittamaan varusteet päälle. Tässä pojista huomasi että osa oli hieman malttamaton kun kypärät eivät meinanneet pysyä päässä ja oli jo halu sotimaan. Lopulta pääsimme alueelle tes-

taamaan aseet ja vielä kertaamaan säännöt. Kävimme säännöt läpi, jotka olivat lipunryöstö tyylillä ja pojat testasivat aseensa, jonka jälkeen alkoi ensimmäinen kierros. (Ote pienryhmätoiminnan päiväkirjasta.)

Kolmannen tutkimuskysymyksen kohdalla suurempia yleistyksiä on haastavampi tehdä. Pohtiessani yhteen jokaisen ryhmän vastauksia ja havainnoiteja ryhmistä, nousee esille jokaiselta ryhmältä pienryhmätoiminnan muotoihin hieman poikkeavat merkityksensä. Kuitenkin analysoidessani kokonaisuutta, on selkeää, että pienryhmätoiminnan muodoista merkityksellisiä ovat *mielekäs ja kehittävä toiminta* sekä *sosiaalinen kanssakäyminen*. Näissä ovat ryhmäkohtaiset eroavaisuudet, mutta yhteenvetona voidaan nämä kaksi muotoa tuoda esille pojille merkityksellisinä, tarkoittaen se ryhmien sisällä sitten hieman poikkeavia asioita. Nämä poikkeavuudet voi huomata lukiessa ryhmäkohtaisia analyysejä.

Kuitenkin yhteenvetona ja yleistyksenä voidaan siis todeta, että aina huomioiden eri pienryhmien kokoonpanojen mielenkiinnonkohteet tai mieltymykset uusiin kokemuksiin, ovat niitä merkityksellisiä asioita, joiden pohjalta toiminnan ohjelmaa tulee rakentaa. Eli ensin on tutustuttava poikiin ja otettava selvää heidän mieltymyksistään. Tämän osion hoitaa hyvin minun projektissani kehrittelemä toimintamalli, jossa luodaan tavoitteita ja toiveita muun muassa kerhokertojen toiminnan kannalta. Ja mitä tulee sosiaaliseen kanssakäymiseen, niin selkeästi toisille pienryhmille on miellyttävämpää tehdä ja toimia yhdessä, mikä kannattaa huomioida toiminnan ja ohjelman rakentamisessa. Myös monille pojista oli merkittävää, että ryhmässä joko on kavereita tai olisi mukava saada kavereita. On siis huomioitava, että kokoaa ryhmän, jossa kyetään olemaan ja halutaan olla kavereita.

Steven Asher ja Jeff Parker (1989) kuvaavat, kuinka ystävyysuhteiden keskeisimpiä tehtäviä ovat kumppanuus, läheisyys, erilaisten virikkeiden saaminen, hauskanpito, sosiaalisen pätevyyden kehittyminen, tunneperäisen tuen, neuvojen ja avun saaminen sekä tunne, että johonkin voi luottaa. Keskilapsuuden ystävyysuhteissa ollaan hyvin tarkkoja millaisen kuvan itsestään ulkoisesti antaa toiselle. Kun nuoruusiässä ystävyysuhteissa alkaa korostua jo enemmän läheisyys, salaisuuksien jakaminen ja muun muassa itsensä tutkiskelu ystävän kanssa. (Salmivalli 2005, 36–37.) Nämä olivat kuvauksia siis jo läheisistä ystävyysuhteista, ei ainoastaan vertaisten kanssa

toimimisesta. Mutta tätä se on, mitä jokainen poika myös tavoittelee elämässään, oli se sitten mahdollisuutena saada hyvä ystävä pienryhmätoiminnan kautta tai jakaa toiminta hyvän ystävän kanssa tai muuten vain vapaa-ajalla. Joka tapauksessa, jokaiseen tapaukseen olen törmännyt.

Yhtenä yleisenä merkityksellisenä asiana, joka nousi selkeästi esille, oli *seikkailu- ja liikuntakasvatuksen toimintamuoto*. Tämä eritelty toiminnan muoto onkin pienryhmätoiminnassa hyvin merkityksellisessä asemassa. Joten on positiivinen toteuma, että pojillekin tämä muoto on merkityksellinen ja tämä toiminnan idea kannattaa jatkossakin.

5 Pohdinta

Kun minua pyydettiin Joensuun pienryhmätoimintaan tekemään lopputöitäni, eli projektia ja opinnäytetyötäni, oli minulle heti selvää, että ottaisin haasteen vastaan ja tulisin tekemään lopputyöni kyseiseen paikkaan. Opinnäytetyöhöni saimme niin omasta kuin työyhteisön mielestä tärkeän aiheen, eli pienryhmätoiminnan tavoitteet ja niiden merkityksellisyyden. Opinnäytetyöni tutkimukseni aihe on merkityksellinen juuri siinä määrin, että se huomio toiminnan asiakkaiden mielipiteet, eli tässä kohtaan pienryhmätoiminnan poikien ajatukset. Lähtökohdaksi asetin sen pitkälti, että löytäisin niin poikien henkilökohtaisista kuin pienryhmätoiminnan yleisistä tavoitteista mahdollisia yhtymäkohtia, jotka antaisivat suuntaviivaa sille, mikä on luomassa pohjaa koko toiminnan ytimelle, eli sosiaaliselle vahvistamiselle.

Kaikki kolme tutkimuskysymystä kytkeytyvät melko kiinteästi yhteen, erityisesti kaksi ensimmäistä tutkimuskysymystä antaa selviä vastauksia siihen, mitkä tavoitteet ovat merkityksellisiä ajatellen toiminnan ydintä, eli sosiaalista vahvistamista. Ja lisäksi mahdollisuutta ylettyä tämän kaltaiseen ennalta ehkäisevään menetelmään, jota nuorisotyössä käytetään. Tämä, että tutkimuskysymysteni avulla pyrin saavuttamaan ja saavutin niin ohjaajille kuin nuorille tärkeitä tavoitteita, joihin tulisi toiminnassa panostaa, että sosiaaliselle vahvistamiselle saataisiin se pohja, oli se ensiarvoinen perusajatus. Mutta lähtökohdana koko tutkimuksille oli siis poikien ajatusten huomioonottaminen, sillä pienryhmätoiminnankin olisi tärkeää lähteä lapsilähtöisistä periaatteista. Ja nämä pienryhmätoiminnan yleiset tavoitteet, joihin toiminnalla pyritään, tulevat korkeammalta tasolta, siksi tämä tarkastelu näkökulma; löytyykö näistä edellä mainituista ja poikien henkilökohtaisista tavoitteista yhtymäkohtia, joiden avulla rakentaa se pohja. Ja kuulla oikeasti poikien mielipiteet siitä, mikä heille on tärkeää itse pienryhmätoiminnassa ja mitä muotoja kannattaa ylläpitää ja mihin panostaa.

Aivan kuin edellisen kappaleen alussa mainitsin, kiteytyvät kaikki kolme tutkimuskysymystä tiivistä toisiinsa. Ja vaikka jokainen kysymys etsii vastauksia eri tavalla, haetaan vastauksia siihen, mikä on pojille merkityksellistä pienryhmätoiminnassa. Ja tämä tekee sen liitoksen, joka myös yhdistää kaikki pohjustamaan enemmän tai vä-

hemmän sosiaalista vahvistamista, eli sitä mihin pienryhmätoiminnalla pyritään ja mihin ensimmäisessä tutkimuskysymyksessä haetaan suuremmin vastausta.

5.1. Merkityksiä ja tulevaisuutta ajatellen

Haastattelujen, havainnointien sekä päiväkirjojen sisällöt antoivat muutamia selkeitä yhteneväisiä vastauksia, jotka taas ovat pienryhmätoiminnan ydintä ajatellen merkittäviä. Tavoitteet; *mielekkään ja kehittävän toiminnan löytäminen sekä ryhmässä toimimisen oppiminen ja kehittäminen*, oli kaksi tavoitetta, jotka tulivat yhteenvedoissa esille. Niin kahdessa ensimmäisessä tutkimuskysymyksessä esille tärkeinä tavoitteina ja lisäksi kyseiset tavoitteet tulivat esille myös kolmannessa tutkimuskysymyksessä, mutta käsitteet oli vain muotoiltu hieman eritavalla, johtuen kysymyksestä itsestään. Kuitenkin myös kolmannessa tutkimuskysymyksessä pystymme näkemään linkin, joka yhdistää nämä eri tavalla muotoillut vastaukset pienryhmän yleisiin tavoitteisiin.

Tuloksia tarkastellen, on siis selkeää, että nämä kolme tutkimuskysymystä tuloksiin, linkittyvät toinen toisiinsa. Poikien vastauksista voidaan nostaa juuri edellä mainitut tavoitteet heille merkityksellisemmiksi tekijöiksi pienryhmätoiminnassa, niin toiminnan, sitoutumisen kuin toiminnan muodon kannalta. Tietenkin on aina muistettava pienryhmien ja yksilöiden omalaatuisuus, jolloin ei ole luotettavaa tuijottaa liikaa näitä tuloksia. Mutta kuitenkin koskaan eteen astuu varmaankaan pienryhmää, joka epäonnistuisi juuri mielekkään toiminnan vuoksi. Mutta toisaalta eteen voi sattua ryhmä, jolle uudet, erikoisemmat toiminnot ovat niin sanottu kynnyskysymys, ja epävarmuuden sietokyky on niin heikkoa, ettei tämänkaltaisia toimintoja haluta, vaan ne vain ne etäännyttävät toiminnasta. Jo aikaisemmin esille tullut aaltoileva toiminta ja ääripää ryhmät tai yksilöt ovat pienryhmätoiminnassa arkipäivää, joka tulee muistaa vaikka tästä tutkimuksesta onkin mahdollista luoda pari selkeää yhteenvetoa. Nämä tulokset ovat osoittamassa vain sen, mikä on pojille se merkityksellinen asia, ja jos ohjaajana haluaa huomioida myös näiden nuorten tarpeet, olisi kannattavaa kuunnella näitä poikien ääniä ja mielipiteitä.

Pienryhmätoiminta on vapaaehtoista toimintaa, ja mikä on pojille mukavinta toiminnassa, mikä motivoi käymään, on että toiminta rakennetaan, heille mieluisaksi ja kehittäväksi. Ohjaajan on tärkeä tutustua ryhmän nuoriin ja saada selville heidän mielenkiinnonkohteitaan, ja pyrkiä näin tasapainotellen rakentamaan toiminta, joka on nuorille mieluista, mutta jossa myös tavoitetaan kasvatuksellisia tavoitteita. Ajatellen tulevaa, pohdin, että olisi tärkeää, että jokaisen pienryhmän kohdalla asetettaisiin niin henkilökohtaiset -kuin ryhmäkohtaiset tavoitteet heti alkumetreillä, kun ryhmä on laitettu kokoon. Sillä tavoitteiden asettamisessa saadaan esille poikien omat odotukset ja toiveet pienryhmätoimintaa kohden ja tämän kautta kyetään rakentamaan toimintaa juuri kyseisellä pienryhmälle sopivaksi. Kaiken avain sosiaaliseen vahvistamiseen, johon koko pienryhmätoiminnan paletti pyrkii, avautuu vasta, kun toiminta on saatu mieluisaksi pojille ja pojat sitoutumaan toimintaan.

Mitä tulee ryhmässä toimimiseen, niin ohjaajan on kyettävä osata luomaan pienryhmä, jossa yksilöiden ominaisuudet otetaan huomioon. Sekä huomioimaan ryhmädynamiikka pienryhmän sisällä, ja tehdä mahdollisia muutoksia huomioiden perusteella, jos näin tilanne vaatii. Se on selvää, että konflikteilta ja ristiriidoilta ei välttyä pienryhmätoiminnassa. Mutta kun ohjaaja kykenee huomioimaan, jos jokin tietty ryhmäkoonpano ei vain yksinkertaisesti toimi, kun itse ryhmäläiset vaikuttavat jo liikaa toisiinsa negatiivisesti, tulee osata muutoksia tehdä. Vaikka suuren merkityksen loivat toiset ryhmäläiset, niin tämä ei sulje pois niin sanottuja yksilölajeja, sillä näitäkin voidaan harrastaa yhdessä toisiaan kannustaen. Lisäksi ohjaaja ei voi mennä aina sieltä missä aita on matalin ja jakaessaan muun muassa ryhmäläisiä toimimaan pareittain, ei voida jakaa pareja poikien mielen mukaan, sillä kuitenkin toiminnassa tavoitellaan sosiaalisia taitoja. Tämä on myös edesauttamassa pienryhmän lujittumista omaksi ryhmäkseen. Nämä ovat kuitenkin pienryhmätoiminnassa jo melko selkeitä asioita, joihin pyritään, mutta niiden merkityksellisyys vahvistui vain enemmän, kiteyttäen yhteen myös poikien näkökulman toimintaan. Ja tärkeänä kehittymisen kannalta näen, että jatkossa huomioidaan pienryhmäläisten sosiaaliset suhteet vahvasti. Sillä näillä suhteilla tutkimuksen mukaan, on pojille niin suuri merkitys muun muassa motivaatioon kuin mielialoihin.

Nämä kaksi tavoitetta, jotka selkeimmin luovat merkityksellisyttä pojille pienryhmätoiminnassa, eivät välttämättä yllätä, mutta antavat tukea ajatuksille, joita ohjaajilla on

voinut olla poikien odotusten suhteen. Joten tutkimus luo selkeää tukipohjaa tämän suhteen, jolloin on todellista näyttöä sen suhteen, mitä pojat kaipaavat toiminnalta. Kuitenkin myös tuloksien analyysissä voidaan nähdä muutamia, kenties odottamattomimpia vastauksiakin, kuten vastuunkannon oppiminen, joiden kautta voidaan todeta ryhmien eroavaisuudet ja ryhmädynamiikan merkitys.

Opinnäytetyöni aihe oli haastava ja kohderyhmäni haasteellinen, mutta mielestäni sain melko hyvin tutkimuksessani vastauksia siihen, mitä olin hakemassa. Oli pienryhmän poikia ajatellen tärkeää käsitellä tavoitteita ja niiden merkitystä poikien näkökulmasta. Ensinnäkin mielestäni oli kannattavaa kuunnella ja havainnoida poikia, pohtien ovatko tavoitteet pienryhmätoiminnassa heille edes merkityksellisiä. Ja tutkimuksessa selvisi, kuinka pojille luo merkityksellisyyttä tietyt tavoitteet, mutta asiat eivät aina vain tule ilmi juuri käsitteenä tavoite. Pojille ne ovat toiveita, odotuksia tai haluja. Kuitenkin tärkeää on huomioida, että pojilla on näitä tavoitteita pienryhmätoimintaan liittyen. Ja vaikka suurimmalle osalle pojista käsite tavoite oli myös helppo ymmärtää, tulivat myös merkitykselliset tavoitteet sekä asiat toimintaa kohden usein keskustelussa muuten esille.

Mielestäni tein tärkeän havainnon tutkimustani tehdessä, kun totesin kuinka kykenisin tutkimaan poikien henkilökohtaisten kuin pienryhmätoiminnan yleisten tavoitteiden yhtymäkohtia. Tämän kautta, nykyistä tilannetta avarsi se, ovatko tämän hetkiset pienryhmän yleiset tavoitteet lainkaan lähellä sitä, mitä pojat toivovat. Jatkoa ajatellen pohdin, että ensinnäkin olisi tärkeää muistaa ohjaajana näitä poikien henkilökohtaisia tavoitteita, joita heillä on pienryhmätoimintaa liittyen tai tavoitteita, jotka ovat liitoksissa jollain tapaa pienryhmätoimintaan. Sillä muistaen nämä tavoitteet, ohjaaja kykenee tukemaan ja opastamaan poikia tavoitteisiin pääsemisessä. Tästä saisi myös tavoitteisiin liittyen uuden tutkimuskohteen, jossa jatketaan tavoitteiden tutkimista niiden toteutumisen osalta pitemmältä aikaväliltä.

Lähteet

Alasuutari, Maarit 2005. Mikä rakentaa vuorovaikutusta lapsen haastattelussa? Teoksessa Ruusuvuori, Johanna & Tiittula, Liisa (toim.) Haastattelu. Tutkimus, tilanteet ja vuorovaikutus. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy. 145–162.

Aunola, Kaisa 2002. Motivaation kehitys ja merkitys kouluiässä. Teoksessa Nurmi, Jari-Erik & Salmela-Aro, Katariina (toim.) Mikä meitä liikuttaa. Modernin motivaatio-psykologian perusteet. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy. 105–126.

Cederlöf, Petri 2009. Nuorisotyön tutkimuksen haasteita. Teoksessa Leena Suurpää (toim.) Nuoria koskeva syrjäytymistieto – Avauksia tietämisen politiikkaan. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura. Verkkojulkaisu. Viitattu 25.7.2010
<http://www.nuorisotutkimusseura.fi/julkaisuja/syrjaytymistieto.pdf>

Finlex. Lainsäädäntö. Nuorisolaki 27.1.2006/72. Viitattu 25.7.2010.
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2006/20060072>

Finlex. Lainsäädäntö. Lastensuojelulaki 13.4.2007/417. Viitattu 25.7.2010.
[http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417?search\[type\]=pika&search\[pika\]=lastensuojelulaki](http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417?search[type]=pika&search[pika]=lastensuojelulaki)

Harinen, Päivi, Heikura, Mari, Lehmus, Heikki & Vallisto, Matias 2008. Tappelua takapenkillä. Kokemuksia kohdennetun nuorisotyön poikien pienryhmätoiminnasta. Tampere: Juvenes. Nuorisotutkimusverkosto.

Heikkinen, Alpo 2007. Olenko mä sitä riskiryhmää? Murrosikäiset pojat kouluvaikeuksien metsäpolulla. Teoksessa Heikkinen, Alpo, Levamo, Pauliina, Parviainen, Maarit & Savolainen, Aili. Näe minut – kuule minua. Kokemuksia ryhmistä. Helsinki: Yliopisto. SOCCAn ja Heikki Waris – instituutin julkaisusarja nro 11. 15–68.

Joensuun kaupunki, Nuorisotoimi, pienryhmätoiminta 2010. Viitattu 24.7.2010.
<http://www.jns.fi/Resource.phx/sivut/sivut-kulttuuri/nuorisotoimi/erityisnuorisotyö.htm>

Kivelä, Valtteri & Lempinen, Juho 2009. Arki hallintaan. Nuorten ryhmätoiminnan ohjaaminen. Turenki: Kirjapaino Jaarli Oy.

Koivisto, Petri 2002. Projektityöskentely nuorisotyöttömyyden interventiona. Teoksessa Nurmi, Jari-Erik & Salmela-Aro, Katariina (toim.) Mikä meitä liikuttaa. Modernin motivaatiopsykologian perusteet. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy. 173–187.

Kuusinen, Kirsti-Liina 1995. Motivaatio. Teoksessa Jorma Kuusinen (toim.) Kasvatustieteiden tutkimus. Juva: WSOY – Kirjapainoyksikkö. 192–222.

Lallukka, Kirsi, Muhonen, Jyrki & Turtiainen, Pekka 2009. Pienryhmätoiminta lasten ja nuorten ehkäisevän työn menetelmänä. Kurikka: Painotalo Casper Oy.

Levamo, Pauliina 2007. Omaa elämää etsimässä. Tutkimus ryhmämuotoisen sosiaalityön mahdollisuuksista tukea nuorten itsenäistymistä. Teoksessa Heikkinen, Alpo, Levamo, Pauliina, Parviainen, Maaret & Savolainen, Aili. Näe minut – kuule minua. Kokemuksia ryhmistä. Helsinki: Yliopisto. SOCCAn ja Heikki Waris – instituutin julkaisusarja nro 11. 69–156.

Malmberg, Lars-Erik & Little, Todd D. 2002. Nuorten koulumotivaatio. Teoksessa Nurmi, Jari-Erik & Salmela-Aro, Katariina (toim.) Mikä meitä liikuttaa. Modernin motivaatiopsykologian perusteet. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy. 127–144.

Niitamo, Petteri 2002. Tunneperäinen ja tietoperäinen motivaatio. Teoksessa Nurmi, Jari-Erik & Salmela-Aro, Katariina (toim.) Mikä meitä liikuttaa. Modernin motivaatiopsykologian perusteet. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy. 40–52.

Nurmi, Jari-Erik & Salmela-Aro, Katariina 2002. Henkilökohtaiset tavoitteet ja hyvinvointi. Teoksessa Nurmi, Jari-Erik & Salmela-Aro, Katariina (toim.) Mikä meitä liikuttaa. Modernin motivaatiopsykologian perusteet. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy. 158–172.

Nurmi, Jari-Erik & Salmela-Aro, Katariina 2002. Motivaatio elämänkaaren siirtymissä. Teoksessa Nurmi, Jari-Erik & Salmela-Aro, Katariina (toim.) Mikä meitä liikuttaa. Modernin motivaatiopsykologian perusteet. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy. 54–66.

Ruusuvuori, Johanna & Tiittula, Liisa 2005. Tutkimushaastattelu ja vuorovaikutus. Teoksessa Ruusuvuori, Johanna & Tiittula, Liisa (toim.) Haastattelu. Tutkimus, tilanteet ja vuorovaikutus. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy. 22–56.

Salmivalli, Christina 2005. Kaverien kanssa. Vertaissuhteet ja sosiaalinen kehitys. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.

Sorsa, Leeni 2010. Pienryhmätoiminnan päiväkirjaotteet.

Sosiaaliportti, Lastensuojelun käsikirja 2009. Viitattu 3.9.2010.
<http://www.sosiaaliportti.fi/fi-fi/lastensuojelunkasikirja/tyoprosessi/ehkaisevatyo/nuoret/>

Tiäksää 2009 Viitattu 25.7.2010.
<http://www.tiaksaa.fi/erityisnuorisotyo/erityisnuorisotyo>

Liite 1. Yksilöhaastattelun runko

Teemat/kysymykset:

- Millaisia tavoitteita/odotuksia/toiveita sinulla on kerhotoiminnan suhteen? (Jos ei projektissa esille) tai
- Jos palautetaan mieleen asettamasi tavoitteet/odotukset/toiveet kerhotoiminnan suhteen, niin kuinka hyvin tähän mennessä nämä ovat toteutuneet? Miten ja millä koet olleen vaikutusta? Jos ei, niin miksi ei? Ovatko tavoitteet vielä samoja ja pyritkö näihin?
- Mikä innostaa tulemaan kerhokerroille?
- Mikä saa jättämään kerhokerran väliin?
- Onko sinulla olo että kerho on pakollinen sinulle?
- Onko muilla kerholaisilla vaikutusta omaan käymiseen?
- Mikä kerhokerroista tekee mieluisan? Ajatellen muutakin kuin ainoastaan konkreettisia toimintoja kuten keilaus, carting.
- Toivotko löytäväsi ja oppivasi jotain uutta kerhon kautta?
- Oletko löytänyt tai oppinut jo jotain uutta kerhon kautta?
- Jos olet, niin onko tämä lisännyt motivaatiasi/innostusta kerhossa käymiseen?
- Kuvaile millainen sinusta normaali kerhokerta.